

**აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის
კანონი**

**„აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის რესპუბლიკური
ბიუჯეტის შესახებ“ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონში
ცვლილების შეტანის თაობაზე**

მუხლი 1. „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შესახებ“ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონში (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, www.matsne.gov.ge 190040000.30.056.016081, 17/12/2019) შეტანილ იქნეს შემდეგი ცვლილება: 1. I-VI თავები ჩამოყალიბდეს თანდართული რედაქციით:

„თავი I

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მაჩვენებლები

მუხლი 1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი თანდართული რედაქციით:

დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა (ათასი ლარი)
შემოსავლები	261 027,1	294 701,5	268 907,5
გადასახადები	245 804,2	274 871,5	255 000,0
სხვა შემოსავლები	15 222,9	19 830,0	13 907,5
ხარჯები	180 766,3	242 270,0	247 238,1
შრომის ანაზღაურება	36 042,9	35 929,5	33 781,5
საქონელი და მომსახურება	38 454,0	35 431,1	54 297,7
პროცენტი	327,2	1 877,8	1 072,0
სუბსიდიები	4 558,5	6 259,3	5 884,1
გრანტები (გაცემული)	80 243,0	75 165,5	75 684,9
სოციალური უზრუნველყოფა	10 957,8	16 221,6	15 483,1
სხვა ხარჯები	10 183,0	71 385,1	54 034,7
საოპერაციო სალდო	80 260,8	52 431,5	21 669,4
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	62 135,1	68 402,0	71 196,3
ზრდა (შემენა)	89 949,4	81 531,0	88 540,6
კლება (გაყიდვა)	27 814,3	13 129,0	17 344,3
მთლიანი სალდო	18 125,7	-15 970,6	-49 526,9
ფინანსური აქტივების ცვლილება	16 810,1	-18 136,8	-52 222,8
ზრდა	72 367,6	0,0	0,0
აქციები და სხვა კაპიტალი	72 367,6	0,0	0,0
კლება	55 557,5	18 136,8	52 222,8
ვალუტა, დეპოზიტები	55 557,5	18 136,8	31 500,0
აქციები და სხვა კაპიტალი	0,0	0,0	20 722,8

ვალდებულებების ცვლილება	-1 315,6	-2 166,2	-2 695,9
კლება	1 315,6	2 166,2	2 695,9
სესხები	1 315,6	2 166,2	2 695,9
ბალანსი	0,0	0,0	0,0

2. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება თანდართული რედაქციით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
შემოსულობები	288 841,4	307 830,5	306 974,6
შემოსავლები	261 027,1	294 701,5	268 907,5
არაფინანსური აქტივების კლება	27 814,3	13 129,0	17 344,3
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	0,0	0,0	20 722,8
გადასახდელები	344 398,9	325 967,3	338 474,6
ხარჯები	180 766,3	242 270,0	247 238,1
არაფინანსური აქტივების ზრდა	89 949,4	81 531,0	88 540,6
ფინანსური აქტივების ზრდა (ნაშთის გამოკლებით)	72 367,6	0,0	0,0
ვალდებულებების კლება	1 315,6	2 166,2	2 695,9
ნაშთის ცვლილება	-55 557,5	-18 136,8	-31 500,0

თავი II

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

მუხლი 2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები 268907.5 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)			
დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
შემოსავლები	261 027,1	294 701,5	268 907,5
გადასახადები	245 804,2	274 871,5	255 000,0
სხვა შემოსავლები	15 222,9	19 830,0	13 907,5

მუხლი 3. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები 255000.0 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)				
კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
11	გადასახადები	245 804,2	274 871,5	255 000,0
111	გადასახადები შემოსავალზე, მოგებაზე და კაპიტალის ღირებულების ნაზრდზე	245 804,2	274 871,5	255 000,0
1111	ფიზიკური პირებიდან	245 804,2	274 871,5	255 000,0
11111	საშემოსავლო გადასახადი	245 804,2	274 871,5	255 000,0

მუხლი 4. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გრანტები

(ათასი ლარი)				
კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
13	გრანტები	0,0	0,0	0,0

მუხლი 5. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები 13907.5 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)				
კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
14	სხვა შემოსავლები	15 222,9	19 830,0	13 907,5
141	შემოსავლები საკუთრებიდან	13 827,0	15 827,1	11 287,6

კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
1411	პროცენტები	10 562,8	6 556,0	7 000,0
14115	დეპოზიტებზე და ანგარიშებზე დარიცხული პროცენტები	10 562,8	6 556,0	7 000,0
1412	დივიდენდები	2 473,2	2 547,4	2 500,0
14121	სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით მოქმედი საწარმოების მოგებიდან მიღებული დივიდენდები	2 473,2	2 547,4	2 500,0
1415	რენტა	791,1	6 723,6	1 787,6
14153	მოსაკრებელი ნადირობის ნებართვაზე	0,1	0,1	
14154	შემოსავალი მიწის იჯარიდან და მართვაში (უზურფრუქტი, ქირავნობა და სხვა) გადაცემიდან	644,3	828,9	387,6
14155	სარგებლობის ლიცენზიის გაცემის საფასურით მიღებული შემოსავლები	146,6	5 894,6	1 400,0
142	საქონლისა და მომსახურების რეალიზაცია	629,4	571,5	304,9
1422	ადმინისტრაციული მოსაკრებლები და გადასახდელები	10,6	16,7	0,0
14222	სალიცენზიო მოსაკრებლები	7,0	12,6	
14223	სანებართვო მოსაკრებლები	3,4	3,9	
14229	საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებელი	0,2	0,2	
1423	არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება	618,8	554,8	304,9
14232	შემოსავლები მომსახურების გაწევიდან	618,8	554,8	304,9
143	სანქციები (ჯარიმები და საურავები)	136,0	135,6	40,0
144	ტრანსფერები რომელიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	630,4	3 295,9	2 275,0

თავი III

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები, არაფინანსური აქტივები და მათი ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

მუხლი 6. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები 247 238.1 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)			
დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
ხარჯები	180 766,3	242 270,0	247 238,1
შრომის ანაზღაურება	36 042,9	35 929,5	38 781,5
საქონელი და მომსახურება	38 454,0	35 431,1	54 297,7
პროცენტი	327,2	1 877,8	1 072,0
სუბსიდიები	4 558,5	6 259,3	6 884,1
გრანტები (გაცემული)	80 243,0	75 165,5	76 584,9
სოციალური უზრუნველყოფა	10 957,8	16 221,6	15 483,1
სხვა ხარჯები	10 183,0	71 385,1	54 034,7

მუხლი 7. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება 71196.3 ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

ა) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ზრდა 88540.6 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)				
კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
101	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	46,5	170,7	40,0
102	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია	0,0	0,0	5,0
103	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა	41 405,7	25,8	20,0
104	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	33 548,4	65 571,0	71 450,3
105	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო	9 146,3	11 802,3	12 026,8
106	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	218,0	56,7	2 017,5
107	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	5 584,4	3 904,6	2 981,0
109	საერთო დანიშნულების რესპუბლიკური გადასახდელები	0,0	0,0	0,0
სულ		89 949,4	81 531,0	88 540,6

ბ) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების კლება 17344.3 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
31	არაფინანსური აქტივები	27 814,3	13 129,0	17 344,3
311	ძირითადი აქტივები	7 987,7	3 655,5	4 500,0
312	მატერიალური მარაგები	918,5	289,5	
314	არამწარმოებლური აქტივები	18 908,1	9 183,9	12 344,3

მუხლი 8. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდა ფუნქციონალურ ჭრილში 335778.9 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
701	საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება	84 657,5	151 829,7	137 503,9
7011	აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა, ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა, საგარეო ურთიერთობები	12 731,5	75 768,6	57 429,8
70111	აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა	7 621,4	8 288,3	8 217,0
70112	ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა	5 099,2	67 466,3	49 186,8
70113	საგარეო ურთიერთობები	10,9	13,9	26,0
7013	საერთო დანიშნულების მომსახურება	2 242,6	2 195,1	2 033,2
7016	ვალთან დაკავშირებული ოპერაციები	327,2	1 877,8	1 071,9
7017	საერთო დანიშნულების ფულადი ნაკადები მთავრობის სხვადასხვა დონეებს შორის	68 719,7	71 339,1	73 900,0
7018	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურებაში	636,6	649,0	3 069,0
704	ეკონომიკური საქმიანობა	108 180,6	92 574,0	84 179,8
7042	სოფლის მეურნეობა, სატყეო მეურნეობა, მეთევზეობა და მონადირეობა	15 271,3	11 999,2	13 575,7
70421	სოფლის მეურნეობის სექტორის მართვასთან, ვეტერინარული, მცენარეთა დაავადებების საწინააღმდეგო და სხვა მომსახურება	11 929,7	8 499,7	9 938,9
70422	სატყეო მეურნეობა	3 341,6	3 499,5	3 636,8
7045	ტრანსპორტი	81 689,4	68 526,3	62 822,3
70451	საავტომობილო ტრანსპორტი	62 724,7	55 999,8	57 872,3
70455	მილსადენი და სხვა სახის სატრანსპორტო საშუალებები	18 964,8	12 526,5	4 950,0
7047	ეკონომიკის სხვა დარგები	9 137,1	8 586,9	3 109,1
70473	ტურიზმი	9 029,2	8 586,9	3 109,1
70474	მრავალმიზნობრივი განვითარების პროექტები	107,9	0,0	
7049	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა ეკონომიკურ სფეროში	2 082,8	3 461,6	4 672,6
705	გარემოს დაცვა	1 212,4	1 202,4	1 216,8
7053	გარემოს დაბინძურების წინააღმდეგ ბრძოლა	54,3	54,6	54,6
7056	სხვა არაკლასიფიცირებული ხარჯები გარემოს დაცვის სფეროში	1 158,2	1 147,8	1 162,2
706	საბინაო კომუნალური მეურნეობა	0,0	0,0	16 000,0
7061	ბინათმშენებლობა	0,0	0,0	16 000,0
707	ჯანმრთელობის დაცვა	12 148,5	15 449,8	21 704,1
7072	ამბულატორიული მომსახურება	2 170,1	2 871,9	3 426,9
7073	საავადმყოფოების მომსახურება	6 165,2	8 753,6	8 604,0
7074	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება	1 063,6	1 182,7	1 188,7
7076	სხვა არაკლასიფიცირებული ხარჯები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში	2 749,6	2 641,6	3 484,5

კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
708	დასვენება, კულტურა და რელიგია	32 372,7	30 974,2	24 576,6
7081	მომსახურება დასვენებისა და სპორტის სფეროში	16 607,7	12 010,8	9 581,4
7082	მომსახურება კულტურის სფეროში	13 511,8	15 364,3	11 538,9
7083	ტელე-რადიო მაუწყებლობა და საგამომცემლო საქმიანობა	218,6	240,3	245,4
7086	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა დასვენების, კულტურისა და რელიგიის სფეროში	2 034,6	3 358,9	3 210,9
709	განათლება	27 319,8	25 216,6	28 163,9
7092	ზოგადი განათლება	944,0	927,1	3 531,4
7094	უმაღლესი განათლება	8 405,0	4 468,9	4 984,9
7098	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა განათლების სფეროში	17 970,7	19 820,6	19 647,6
710	სოციალური დაცვა	4 824,3	6 553,2	22 433,6
7101	ავადმყოფთა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვა	338,0	827,9	314,5
7102	ხანდაზმულთა სოციალური დაცვა	36,0	36,0	66,0
7106	საცხოვრებლით უზრუნველყოფა	3 578,9	3 610,0	3 508,6
7109	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა სოციალური დაცვის სფეროში	871,4	2 079,2	18 044,5
სულ		270 715,8	323 799,8	335 778,7

თავი IV

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ცვლილება

მუხლი 9. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (-49526.9) ათასი ლარის ოდენობით.

მუხლი 10. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება (-52222.8) ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ზრდა 0 ლარის ოდენობით:

დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
ფინანსური აქტივების ცვლილება	72 367,6	0,0	0,0
ზრდა	72 367,6	0,0	0,0
აქციები და სხვა კაპიტალი	72 367,6	0,0	0,0

(ათასი ლარი)

2. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების კლება 52222.8 ათასი ლარის ოდენობით:

დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
ფინანსური აქტივების ცვლილება	55 557,5	18 136,8	52 222,8
კლება	55 557,5	18 136,8	52 222,8
ვალუტა, დეპოზიტები	55 557,5	18 136,8	31 500,0
აქციები და სხვა კაპიტალი	0,0	0,0	20 722,8

(ათასი ლარი)

მუხლი 11. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება (-2695.9) ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებათა კლება 2695.9 ათასი ლარის ოდენობით:

დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
ვალდებულებების ცვლილება	-1 315,6	-2 166,2	-2 695,9
კლება	1 315,6	2 166,2	2 695,9
სესხები	1 315,6	2 166,2	2 695,9

(ათასი ლარი)

თავი V

ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

მუხლი 12. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები (ქვეპროგრამები) შემდეგი რედაქციით:

1. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების განხორციელება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ძლიერი წარმომადგენლობითი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება, ვინაიდან იგი არის რეგიონის პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განმსაზღვრელი, საკანონმდებლო და მაკონტროლებელი ფუნქციების მქონე ხელისუფლების შტო.

1.1. საკანონმდებლო საქმიანობა

კომპეტენციის ფარგლებში საკანონმდებლო საქმიანობის განხორციელება, კონტროლი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობაზე.

საქართველოსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა უფლებამოსილებების განხორციელება.

2. საარჩევნო გარემოს განვითარება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების, კონსტიტუციითა და საარჩევნო კანონმდებლობით დადგენილი წესით ვადებში დაგეგმვა და გამართვა. არჩევნების სამართლებრივი, ორგანიზაციული, ფინანსური და ტექნიკური უზრუნველყოფა. საარჩევნო კამპანიის წარმართვა დემოკრატიული და თავისუფალი არჩევნების ჩატარების მიზნით.

2.1. საარჩევნო სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება

საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესების, მასში თანამედროვე მოთხოვნების გათვალისწინების, საარჩევნო ადმინისტრაციის ფუნქციონირებისა და საარჩევნო პროცესის მუდმივი სრულყოფის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება.

საარჩევნო ინსტიტუციის, სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა და საარჩევნო რეფორმების ხელშეწყობა. საარჩევნო ადმინისტრაციის მუშაობის ეფექტურობა, ამომრჩეველთა საარჩევნო უფლებების დაცვა და უზრუნველყოფა.

2.2. არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა

ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობა, მოქალაქეთა საარჩევნო უფლებების უზრუნველყოფა და რეალიზაცია არჩევნების მომზადებასა და ჩატარებასთან დაკავშირებული ურთიერთობების დარეგულირება. დემოკრატიული და სამართლიანი არჩევნების გამართვა.

3. აღმასრულებელი ხელისუფლების უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

რეგიონის ინსტიტუციური განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია აღმასრულებელი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება.

3.1. მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში აღმასრულებელი ხელისუფლების განხორციელების პირობების შექმნა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულებათა საქმიანობის კოორდინაციისა და კონტროლის განხორციელება;

მთავრობის საქმიანობის ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ინფორმაციულ-ანალიტიკური უზრუნველყოფა;

მთავრობის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების კონტროლის განხორციელება. მთავრობის თავმჯდომარის თანამშრომლობის ხელშეწყობა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის დაწესებულებებთან.

4. რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

ეფექტიანი და გამჭვირვალე საბიუჯეტო პროცესის ჩამოყალიბება, რომელიც უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების მოქნილ მართვას, სექტორში გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების სისტემის ჩამოყალიბებას, აგრეთვე სახელმწიფო სახსრების ეკონომიურ და ეფექტიანად ხარჯვაზე მონიტორინგს. ელექტრონული ხაზინის ძირითადი ექსპლუატაცია. რეგიონში ხელსაყრელი ეკონომიკური გარემოს შექმნისა და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნით წინადადებების შემუშავება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების გამჭვირვალედ და ეფექტიანად მართვა, მისი სრულყოფილად აღრიცხვა, მოვლა-პატრონობა და პრივატიზაცია. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წილობრივი მონაწილეობით მოქმედ საზოგადოებების მართვა. რეგიონის, მუნიციპალიტეტებისა და დასახლებების სივრცითი, ქალაქმშენებლობითი და დაგეგმარების დოკუმენტების შედგენა. დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა. ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა. საფრთხის შემცველი ობიექტების მონიტორინგი და მართვა.

4.1. ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საფინანსო სისტემის მართვა და საფინანსო-საბიუჯეტო პოლიტიკის რეგულირება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებული ღონისძიებების შეუფერხებელი დაფინანსების უზრუნველყოფა.

რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობის გაზრდის მიზნით ეკონომიკური პოლიტიკის ეფექტიანად შემუშავება და წარმართვა.

ავტონომიურ რესპუბლიკაში სამშენებლო საქმიანობის პოლიტიკის განხორციელება; სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარების დოკუმენტების შემუშავების პროცესის წარმართვა.

4.2. რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა

რეგიონის საინვესტიციო-საპრივატიზაციო პროცესის სრულყოფა;

რეგიონის, როგორც საინვესტიციოდ მიმზიდველი ადგილის ცნობადობის ამაღლება;

ქონების მართვისა და პრივატიზების პროცესის ეფექტური ადმინისტრირება.

4.2.1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ქონების მართვა

შენობა-ნაგებობების, მიწის ნაკვეთების (სასოფლო-სამეურნეო და არასასოფლო-სამეურნეო) და ხაზობრივი ნაგებობების აგეგმვის სავსელ და კამერალური სამუშაოების შეძენა; ელექტრონული აუქციონების განცხადების განთავსებისა და ვაჭრობის პროცესის უზრუნველყოფის მომსახურების შეძენა; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონებების დაცვის მიზნით დარაჯების (ყარაულები) დროებით სამუშაოზე აყვანა; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონებების სხვადასხვა ორგანიზაციებისგან დაცვითი მომსახურების სახელმწიფო შესყიდვა; სახელმწიფო ქონებისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების საბაზრო ღირებულებისა და საიჯარო ღირებულების დადგენა; სახელმწიფო ქონებისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების მოვლა-პატრონობა და შენახვა.

4.2.2. რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის პრომოუშენი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საინვესტიციო პოტენციალის ცნობადობის გაზრდა.

რეგიონის შიგნით და გარეთ საინვესტიციო ღონისძიებების ორგანიზება, მონაწილეობის უზრუნველყოფა და რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის წარმოჩენა.

4.3. ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიების ურბანული განვითარების ხელშეწყობა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული მუნიციპალიტეტების ურბანული განვითარებისა და ქალაქმშენებლობითი დოკუმენტების შედგენა და განახლება. ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა. აჭარის ტერიტორიაზე დასასვენებელი-საპიკნიკე ადგილების მოწყობა. რეგიონში ახალი ტურისტული დანიშნულების ადგილების განვითარების ხელშეწყობა.

4.4. ეკონომიკური ობსერვატორია

ეკონომიკური ობსერვატორიის მისიაა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სამთავრობო უწყებების საქმიანობის ეფექტიანობის ზრდის ხელშეწყობა მისი ჩართულობით საჯარო პოლიტიკის დაგეგმვის, განხორციელების და შედეგების შეფასების პროცესში.

საჯარო პოლიტიკის დაგეგმვის ეტაპზე ობსერვატორიის როლი განისაზღვრება გადაწყვეტილების მიმღებ პირთათვის თითოეული ეკონომიკური სექტორის განვითარების შემადგერხეხელი ფაქტორებისა და აუთვისებელი შესაძლებლობების შესახებ ინფორმაციის მიწოდებით, რაც თავის მხრივ, უზრუნველყოფილი იქნება ჩატარებული ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევების შედეგად. ასევე, მოთხოვნის შესაბამისად, ახალი საბიუჯეტო პროგრამის ინიცირების დროს კონკრეტული პროგრამის საჭიროების კვლევის ჩატარება და რეკომენდაციების მომზადება.

საჯარო პოლიტიკის განხორციელებისა და შედეგების შეფასების პროცესში ობსერვატორიის ჩართულობა ითვალისწინებს მოთხოვნის შესაბამისად, საბიუჯეტო პროგრამების განხორციელების პროცესის მონიტორინგს და შესაბამისი ანგარიშების მომზადებას.

4.5. სახაზინო მომსახურება

ელექტრონული ხაზინის ძირითადი ექსპლუატაცია.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის აღსრულება, მისი შემოსულობების და გადასახდელების ზუსტი და ოპერატიული აღრიცხვა.

ბიუჯეტის ოპერატიული, ყოველთვიური, ყოველკვარტალური და წლიური ანგარიშების მომზადება.

4.6. დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა

ინკუბირებული კომპანიების საქმიანობის ხელშეწყობა-მონიტორინგი და ბიზნესის განვითარებისათვის საჭირო სერვისების და რესურსების მიწოდება.

4.7. ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წევრების ინტერესების დაცვა ადგილობრივ და ცენტრალურ ხელისუფლებაში.

სერვისების დახვეწა, ბიზნესმენებისა და ინვესტორების საქმიანობისათვის ხელშეწყობა.

აჭარის რეგიონის ბიზნეს გარემოს გაუმჯობესება.

4.8. საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა

საფრთხის შემცველი ობიექტების ტექნიკური დიაგნოსტიკების ჩატარება, სამშენებლო მასალებსა და პროდუქციაზე გამოცდების ჩატარება.

ოპერატიული დიაგნოსტიკების მონაცემებით საექსპლუატაციო-ტექნიკური დოკუმენტაციის ანალიზი; ობიექტის შემოწმება ურღვევი მეთოდით - (ვიზუალურ გაზომვითი მეთოდი, ძირითადი მეტალისა და შენადული ნაკერების დეფექტოსკოპია, სისქემზომი კონტროლი); მასალის მექანიკური თვისებებისა და შემადგენლობის გამორკვევა; სიმტკიცესა და სიმკვრივეზე შემოწმებითი გათვლების შესრულება და გამოცდა დატვირთვით; გამოვლენილი დეფექტების ანალიზი, მათი მიზეზების დადგენა, განსაზღვრული პარამეტრების დაზუსტება. მზა ბეტონის სიმტკიცის განსაზღვრა კუმშვაზე, ბეტონის საკედლე ქვების, ბეტონის ფილების (ტროტუარებისათვის), სიმტკიცის განსაზღვრა კუმშვაზე, არამადნეული მასალების, მოსაპირკეთებელი და საგზაო მასალების ხარისხის შემოწმება; ბეტონის ხარისხის შემოწმება ურღვევი მეთოდით; ბეტონში არმატურის დიამეტრისა და ბადურის განლაგების განსაზღვრა. ნივთის მფლობელის/ინსპექტირების ორგანოს მოთხოვნის შემთხვევაში,

სხვადასხვა დანადგარ მოწყობილობების (მათი ცალკეული კომპონენტების) მწარმოებლის/დამამზადებლის მიერ დადგენილ პარამეტრებთან შესაბამისობის გამოკვლევა და შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადებისა და გაცემის უზრუნველყოფა მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

4.9. საწარმოთა მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წილობრივი მონაწილეობით მოქმედ საზოგადოებების ქონების, დებიტორული და კრედიტორული მოთხოვნების მოძიება, ინვენტარიზაცია, განკარგვა, ქონების დაცვა, რეგისტრაცია, დავალიანების წარმოშობის საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში სასამართლო დავის წარმოება, პარტნიორის უფლებამოსილებების განხორციელება.

5. ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის სტრატეგიული გეგმის მიხედვით, დეპარტამენტის 2020-2023 წლების საშუალოვადიანი პრიორიტეტი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობაა, რაც გულისხმობს ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ეფექტური პოლიტიკის გატარებას და რეგიონის ტურიზმისა და კურორტების განვითარების ხელშეწყობას, რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების გამოვლენას, ტურისტული პროდუქტების გამრავალფეროვნებას და რეგიონის ცნობადობის გაზრდას საერთაშორისო და შიდა ბაზარზე, ურთიერთთანამშრომლობითა და ინოვაციური ინიციატივებით პარტნიორებისა და დაინტერესებული პირების დახმარებას ხარისხის სტანდარტის ამაღლებაში.

5.1. ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ერთიანი პოლიტიკის გატარება და დარგის საჭიროებებზე მორგებული გადაწყვეტილებების მიღება.

ქვეყანაში ტურიზმისა და კურორტების სფეროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფორმირებასა და განხორციელებაში მონაწილეობა;

ტურიზმისა და კურორტების სფეროებში განსახორციელებელი პროგრამების შესრულების კოორდინაცია და მართვა.

რეგიონში დარგის განვითარებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მისაღებად საჭირო მონაცემების მოგროვება და ანალიზი.

5.1.1. ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის მართვა

ქვეყანაში ტურიზმისა და კურორტების სფეროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფორმირებასა და განხორციელებაში მონაწილეობა;

ტურიზმისა და კურორტების სფეროებში განსახორციელებელი პროგრამების შესრულების კოორდინაცია და მართვა.

5.1.2. დარგის საჭიროებებისა და განვითარების პოტენციალის კვლევა და სტატისტიკის წარმოება რეგიონში დარგის განვითარებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მისაღებად საჭირო მონაცემების მოგროვება და ანალიზი.

ადგილობრივი ტურისტული ბაზრის კვლევა, ტურისტების ვიზიტის აღწერა, მათი კმაყოფილების დონისა და მოთხოვნების კვლევა; სტატისტიკური ანალიზი.

5.2. აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის ცნობადობის ამაღლება;

რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია ქვეყნის შიდა და საერთაშორისო ბაზარზე;

5.2.1. რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი საერთაშორისო ბაზარზე

საერთაშორისო ბაზარზე რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი და რეკლამირება;

საერთაშორისო ტურისტულ გამოფენებში, კონფერენციებში, სემინარებში, ფესტივალებსა და სამუშაო შეხვედრებში მონაწილეობა, ასევე აჭარის რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების წარმოჩენის მიზნით საზღვარგარეთის ქვეყნებში პრეზენტაციებისა და სხვა სამუშაო შეხვედრების ორგანიზება რეგიონის პოპულარიზაციის მიზნით, სარეკლამო-საინფორმაციო და საპრომოციო პროდუქციის გავრცელება;

სარეკლამო-საინფორმაციო ტურების ორგანიზება საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან;

სხვადასხვა სარეკლამო საშუალების გამოყენებით რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება საერთაშორისო ბაზარზე.

5.2.2. რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიგნით

შიდა მომხმარებლებზე გათვლილი მარკეტინგული და სარეკლამო კამპანიის წარმოება;

შიდა ტურიზმის წახალისების მიზნით სხვადასხვა მარკეტინგული არხის საშუალებით რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიდა ბაზარზე;

სარეკლამო, ასევე საინფორმაციო და გაცნობითი ტურების ორგანიზება ტუროპერატორების, მედია საშუალებების სხვადასხვა წარმომადგენლის, ექსპერტებისა და ტურიზმის ინდუსტრიის სხვა წარმომადგენლებისთვის.

5.2.3. რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციისათვის საჭირო მასალების დამზადება

სარეკლამო-საინფორმაციო პროდუქციის მომზადება და გავრცელება.

5.3. ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება

რეგიონის ტურისტული პროდუქტების განვითარება და მომსახურების ხარისხის ამაღლება.

რეგიონში არსებული ტურისტული პროდუქტების განვითარება და ახალი პროდუქტების შექმნა.
ტურიზმის დარგში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის განვითარება და ტურიზმის შესახებ საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება.

ტურისტული მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება;

სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა.

5.3.1. სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა.

ტურისტული პროდუქტების განვითარების სააგენტოს მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება;

ტურისტულ-საინფორმაციო ცენტრების მოდერნიზაცია - განახლება;

5.3.2. ტურისტული პროდუქტების განვითარება და დივერსიფიკაცია.

არსებული ტურისტული პროდუქტების განვითარება და ახალი პროდუქტების შექმნა.

არსებული ტურისტული პროდუქტების განვითარებას და ახალი ეკო და სოფლად ტურისტული პროდუქტების შექმნას. ახალი ტურისტული მარშრუტების მარკირებას და მათი განვითარების ხელშეწყობას, მარშრუტების რუკების, ბროშურებისა და სხვა მასალების ბეჭდვას; ტურისტულ ობიექტებში საინფორმაციო სტენდებისა და ელექტრონული რუკების განთავსებას, მასშტაბური გაცნობითი-სარეკლამო ტურების და აქტივობების ორგანიზებას მაღალმთიანი აჭარის მარშრუტებზე.

5.3.3. ტურიზმის დარგში სერვისის განვითარების ხელშეწყობა.

რეგიონის ტურიზმის დარგის წარმომადგენლებთან მჭიდრო თანამშრომლობით დარგში დასაქმებულთა კვალიფიკაციისა და უნარ-ჩვევების მხრივ არსებული საჭიროებებისათვის მიზანმიმართული ტრენინგების დაგეგმვა და განხორციელება.

ტურიზმის სექტორში დასაქმებულთათვის სხვადასხვა სასწავლო აქტივობის ორგანიზება ტურიზმის მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით.

ვებ-პლატფორმის შექმნა ტურიზმის სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობის მიზნით, საინფორმაციო ბროშურის შექმნა -დამზადება.

5.4. რეკრეაციული ადგილების მოვლა-შენახვა

მოსახლეობისა და დამსვენებელთა გაჯანსაღების, დასვენების ეფექტური პირობების უზრუნველყოფისათვის საკურორტო ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაფართოება. ბულვარის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება. დასვენებისა და ტურიზმის თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი პირობების შექმნა.

5.5. მცირე და საშუალო ტურისტული ბიზნესის მხარდაჭერის პროგრამა

აჭარის რეგიონში მცირე და საშუალო ტურისტული ობიექტების ინფრასტრუქტურის მოწესრიგებისა და ტურისტული მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით შერჩეული ბანკების მიერ სესხების გაცემა.

შერჩეული კომერციული ბანკები საკრედიტო რისკების გათვალისწინებით მოახდენს ტურისტული ბიზნესით დაკავებული მცირე და საშუალო ბიზნეს სუბიექტების დაფინანსებას. ტურისტულ ბიზნესად ჩაითვლება საქმიანობა, რომელიც უკავშირდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ საზღვრებში საზოგადოებრივი კვების ობიექტის (კაფე, რესტორანი, ბისტრო, ბარი, სასადილო და სხვა), სასტუმროს (არაუმეტეს 50 ნომრიანი, მ.შ. საოჯახო ტიპის), გასართობი ობიექტის (ღამის კლუბი, დისკოთეკა, საბილიარდო, ბუნგალო და სხვა) მოწყობას (მშენებლობა, რეკონსტრუქცია, რემონტი) და სხვა ტურისტულ საქმიანობას. საკრედიტო რესურსი განისაზღვრება 6 მლნ. ლარის ოდენობით, წლიური საპროცენტო განაკვეთი შეადგენს 15%-ს. სესხის მაქსიმალური ოდენობა განისაზღვრა 200 000 ლარით და სესხი გაიცემა არაუმეტეს 7 წლის ვადით. ბიზნეს სუბიექტი პირველი სამი წლის განმავლობაში გადაიხდის დადგენილი სესხის საპროცენტო განაკვეთის 3%-ს. ხოლო სხვაობა სუბიექტის მიერ ასანაზღაურებელ და დადგენილ საპროცენტო განაკვეთებს შორის - 12 % სამი წლის განმავლობაში ანაზღაურდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტროს მიერ ბანკიდან წარმოდგენილი მოთხოვნის საფუძველზე.

6. ინფრასტრუქტურის განვითარება

აჭარის ტერიტორიები გამოირჩევა სხვადასხვა ტიპის ურბანული განვითარებით. რეგიონი ხასიათდება როგორც შავი ზღვის სანაპირო ზოლის, ასევე შიგამთიანი და მაღალმთიანი ლანდშაფტითა და შესაბამისი ხასიათის დასახლებებით.

რეგიონის მდგრადი და ჰარმონიული განვითარების უზრუნველსაყოფად ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს გამართული ინფრასტრუქტურის შექმნა, მოვლა და მისი განვითარება. გამართული საგზაო, საინჟინრო-კომუნალური და ენერგოუზრუნველყოფის ინფრასტრუქტურის შექმნისადმი ხელშეწყობა დარგში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარების მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს.

2005 წლიდან დღემდე ჩვენს რეგიონში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული საავტომობილო გზების ნუსხიდან არა ერთ საავტომობილო გზას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია, თუმცა ჯერ კიდევ არსებობს ბევრი საავტომობილო გზა, რომელიც საჭიროებს აუცილებელ სარეაბილიტაციო ღონისძიებებს. შესაბამისად, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების მოთხოვნებისა და მოსახლეობის ინტერესების გათვალისწინებით საჭიროა გზების კეთილმოწყობა, საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება, საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა, მოძრაობის ორგანიზაციის გაუმჯობესება, რაც საზოგადოებისათვის ეკონომიკური აქტივობების გაზრდისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის წინაპირობაა.

6.1. საავტომობილო გზების სისტემების მართვა

საავტომობილო გზების სისტემების ფუნქციონირების ორგანიზება, მართვა, ტექნიკური ზედამხედველობა და კონტროლი.

6.2. საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა

ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების და საგზაო კომუნიკაციების რეაბილიტაცია, მოვლა-შენახვა, მოდერნიზაცია და განვითარება.

ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებისა და საგზაო კომუნიკაციების რეაბილიტაცია-განვითარება და მოვლა-შენახვა, ხიდებისა და სხვა ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ადმინისტრაციულ და საკურორტო ცენტრებთან, ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან მისასვლელი გზების შეკეთება-რეაბილიტაცია, მოდერნიზაცია და განვითარება.

6.3. საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე გადაუჭრელი საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის პროექტების განხორციელება, რომელთა მიმართ არსებობს მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი და რომელთა გადაწყვეტა უზრუნველყოფს ურბანული, ინფრასტრუქტურული და სოციალური საკითხების მოგვარებას.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული მაღალმთიანი დასახლებების გაზიფიკაცია. შუახევი (ხიჭაურის დასახლება) - გოდერძის უღელტეხილის მონაკვეთზე საშუალოწნევიანი გაზსადენის მშენებლობა.

7 . ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო დებულების, დასახული პრიორიტეტისა და თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებს: აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების რეაბილიტაციას და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას, ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობის მიზნით ატარებს კონკურსებსა და ოლიმპიადებს, მონაწილეობს ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვაში, აფინანსებს სტუდენტებს, ხელს უწყობს ახალ მოთხოვნებზე ორიენტირებული პროფესიული განათლების ფორმირებას, სახელოვნებო განათლებას, სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარებას. ახორციელებს კულტურულ და სპორტულ ღონისძიებებს, რაც მიზნად ისახავს რეგიონში კულტურული და ჯანსაღი ცხოვრების ხელშეწყობას და გაუმჯობესებას.

7.1. განათლების მართვა, კულტურისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება მიზნად ისახავს გამოავლინოს განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროებში პრობლემები და ნაკლოვანებები. პრობლემის აღმოსაფხვრელად დასახოს პრიორიტეტები და განახორციელოს ის ღონისძიებები, რომლებიც დაეხმარება და ხელს შეუწყობს მათ განვითარებას და პოპულარიზაციას.

7.2. განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება

განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროში საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელებაში ხელშეწყობა.

კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში კონტროლი საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ დამტკიცებული ეროვნული სასწავლო გეგმების, სტანდარტების და სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამების შესრულებაზე მის სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში;

საინფორმაციო ბანკის შექმნა სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ ზოგადსაგანმანათლებლო, პროფესიულ-საგანმანათლებლო, სკოლისგარეშე სახელოვნებო და სასპორტო დაწესებულებების მატერიალურ-ტექნიკური, ადამიანური და ფინანსური რესურსების შესახებ;

ხელშეწყობა სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტებისა და პროგრამების, მათ შორის, სასკოლო მზაობის საგანმანათლებლო სახელმწიფო სტანდარტისა და პროგრამის პილოტირებას, დანერგვასა და მონიტორინგს;

7.3. საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა

საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის კეთილმოწყობა ხელს შეუწყობს სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესებას, უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნას ზოგადი განათლების მიღებასა და სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ხარისხის ამაღლებას.

განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და სკოლის საბიბლიოთეკო ფონდის განახლება, რაც დღემდე ეტაპობრივად ხორციელდება.

საჯარო სკოლის მოსწავლეებისათვის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

7.3.1. საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

საჯარო სკოლებში სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესება და მოსწავლეებისათვის უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნა.

12 საჯარო სკოლის მშენებლობა, 37 საჯარო სკოლის რეაბილიტაცია, 23 საჯარო სკოლის სამშენებლო-სარეაბილიტაციო სამუშაოების საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შესყიდვა.

7.3.2. საჯარო სკოლების მატერიალური ბაზის გაუმჯობესება

„საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის დებულებისა და საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის N 99/ნ ბრძანებით დამტკიცებული დებულების მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ა.ბ. და ა.დ“ ქვეპუნქტის თანახმად ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის სტანდარტის დასაკმაყოფილებლად ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას უნდა ჰქონდეს სათანადო ინვენტარითა და ლაბორატორია/ლაბორატორიებით აღჭურვილი საკლასო ოთახები, კერძოდ, მოსწავლეთა ინდივიდუალურ საჭიროებებს მორგებული მერხებით და სხვა აუცილებელი მატერიალური საშუალებებით. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული 10 საჯარო სკოლა ქვეპროგრამის ფარგლებში

ადიჭურვება უახლესი და თანამედროვე ინდივიდუალური მერხებითა და სკამებით, მოსწავლეთა ასაკობრივი და ფიზიკური თავისებურებების გათვალისწინებით; ერთი საჯარო სკოლა ადიჭურვება სასკოლო ავეჯითა და ინვენტარით; ასევე 5 საჯარო სკოლა ადიჭურვება ქიმიის, ბიოლოგიისა და ფიზიკის ლაბორატორიებით. 15 საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკა შეივსება ქართული და მსოფლიო კლასიკოსების, საბავშვო, საყმაწვილო, შემეცნებითი ხასიათისა და სხვა სახის ლიტერატურით. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მოქმედი 10 საჯარო სკოლა ინოვაციური სწავლების მეთოდების დანერგვის მიზნით მიიღებს ლაბორატორიის ელექტრონულ პროგრამებს, 10 საჯარო სკოლა მიიღებს სპორტულ ინვენტარს (მაგიდის ჩოგბურთის კომპლექტი, ფეხბურთის, კალათბურთის, ფრენბურთის აღჭურვილობა, სხვ.) საჭიროების მიხედვით, განხორციელდება 1 ბიბლიოთეკის რემოდელირება.

7.3.3. საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა

საჯარო სკოლის მოსწავლეებისათვის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელმისაწვდომობის გაზრდა. სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის (განსაკუთრებით მაღალმთიან რეგიონებში) და მოსწავლეთა უსაფრთხოდ გადაადგილების პრობლემებმა (ცენტრალური მაგისტრალის გასწვრივ, ტყიანი ადგილები სოფლებს შორის, სადაც გარეული ცხოველების საშიშროებაა, მდინარეებზე გადასასვლელები და ა.შ.) წარმოშვა მათი საცხოვრებელი ადგილიდან სკოლამდე ტრანსპორტით გადაადგილების საჭიროება.

7.4. აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებულ ოთხ უმაღლეს სასწავლებელზე სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის ხელშეწყობა, უმაღლესი პროფესიული, საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამების განხორციელების ხელშეწყობა, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზისა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება.

7.5. საჯარო სკოლების საპანსიონო მომსახურების, გაძლიერებული (უცხო ენები და ფიზიკა-მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა

ბავშვთა კეთილდღეობის რეფორმის ფარგლებში სახელმწიფოს პრიორიტეტია საპანსიონო მომსახურების დაწესებულებების ბენეფიციარი მოსწავლეების დაბრუნება ბიოლოგიურ ოჯახებში, ან განთავსება ალტერნატიულ ოჯახურ გარემოსთან მიახლოებულ სერვისებში (საოჯახო ტიპის სახლები) და აქცენტი აღებულია გაძლიერებული სწავლების დანერგვაზე, შესაბამისად მიზანშეწონილია გარდამავალ ეტაპზე შეჩერდეს პანსიონებში მოსწავლეთა მიღება.

საჯარო სკოლები, რომლებიც ახორციელებენ საპანსიონო მომსახურებას, ბავშვების საცხოვრებელი მატერიალური ბაზის კეთილმოწყობის აუცილებლობა და სასწავლო გარემოს სტანდარტებთან მისადაგება; ხარისხიანი ზოგადი განათლების მიღების უზრუნველყოფა; ყველა მოსწავლეს, მიუხედავად სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობისა, უფლება აქვს მიიღოს ხარისხიანი განათლება კომფორტულ და ესთეტიურ პირობებში, რაც მოსწავლეს მისცემს ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების რეალიზაციის საშუალებას.

სკოლაში უცხო ენებისა (განსაკუთრებით ინგლისური ენის) და ფიზიკა-მათემატიკის გაძლიერებული, ინტენსიური შესწავლა თანამედროვე, საერთაშორისო დონეზე აპრობირებული მეთოდებით;

ფიზიკური, ინტელექტუალური, სოციალური, ემოციური, ლინგვისტური თუ სხვა მდგომარეობის გამო სწავლასთან დაკავშირებული სირთულეების მქონე მოსწავლეებისთვის სირთულეების დასაძლევად და განათლების მისაღებად შესაბამისი პირობების შექმნა.

7.6. ზოგადი და პროფესიული განათლება

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა.

მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებში მასწავლებელთა დეფიციტის აღმოფხვრა და ზოგადი განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

სწავლისა და სწავლების მოტივაციის ამაღლება;

7.6.1. ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისთვის

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებისათვის კონკურსის წესით შეირჩევა და დასაქმდება არაუმეტეს 30 მასწავლებელი.

7.6.2. კონკურსები და ოლიმპიადები

განათლების ხარისხის ამაღლება. მოსწავლეთა სწავლის მოტივაციის გაზრდა.

სასკოლო ცხოვრების გამრავალფეროვნება, სასკოლო კლუბების განვითარების ხელშეწყობა, მოსწავლეების ჩართულობა სხვადასხვა სასკოლო აქტივობებში - ოლიმპიადები, კონკურსები (მათ შორის თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით), ლიტერატურული მარათონი და სხვ. და სასწავლო გარემოს გაუმჯობესება.

7.7. უწყვეტი განათლება

ქართული (ქართული ენის არმცოდნე მოქალაქეებისათვის), აფხაზური და უცხო ენების, TOEFL-ის გამოცდისათვის მოსამზადებელი კურსების, კომპიუტერული უნარ ჩვევების შესწავლა, ასევე უსინათლოთათვის და შშმ პირთათვის კომპიუტერული უნარ ჩვევების შესწავლა; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საჯარო და კერძო სკოლების მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება; ინკლუზიური განათლების ხელშეწყობა; ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირების სწავლება; სკოლის ადმინისტრაციისა და კლასის დამრიგებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა, კლასკომპლექტში მუშაობის სპეციფიკის გაცნობა და დანერგვა.

7.8. უმაღლესი განათლება

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა.

უმაღლესი განათლება ხელმისაწვდომია სოციალურად დაუცველ, ობოლ, მრავალშვილიან ოჯახთა და მაღალმთიანი რეგიონის ბენეფიციართათვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისა და იმ პირებისათვის, რომლის მშობელსაც მინიჭებული აქვს მარტოხელა მშობლის სტატუსი.

სამეცნიერო ღონისძიებებში მონაწილეობა/ღონისძიებების ორგანიზების ხელშეწყობა.

უმაღლესი განათლების ტექნიკურ და საბუნებისმეტყველო მიმართულების ხელმისაწვდომია სოციალურად დაუცველ, ობოლ, მრავალშვილიან ოჯახთა და მაღალმთიანი რეგიონის ბენეფიციართათვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირსა და იმ პირებისათვის, რომლის მშობელსაც მინიჭებული აქვს მარტოხელა მშობლის სტატუსი .

უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობა საზღვარგარეთ;

7.8.1. სტუდენტთა დახმარება

დაფინანსდება სხვადასხვა კატეგორიის საშუალოდ 900 სტუდენტის სწავლა.

7.8.2. უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა

მოეწყობა საშუალოდ 2 კონფერენცია, საშუალოდ 2 სეზონური სკოლა, ითარგმნება საშუალოდ 2 უცხოენოვანი სამეცნიერო ლიტერატურა.

7.8.3. ტექნიკური და საბუნებისმეტყველო მიმართულებების ხელშეწყობა

დაფინანსდება ტექნიკური და საბუნებისმეტყველო მიმართულების საშუალოდ 6 ბენეფიციარი.

7.8.4. სწავლა საზღვარგარეთ

უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა.

სტუდენტებზე, რომლებიც სწავლობენ ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, კანადაში, ავსტრალიაში, იაპონიაში, შვეიცარიაში და ნორვეგიაში უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში მეორე საფეხურის უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამაზე და მესამე საფეხურის უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამაზე, ასევე პირს, რომელიც ჩაირიცხება პოსტ საბაკალავრო/პოსტ სამაგისტრო სახელოვნებო პროგრამაზე საშუალოდ 40 დაფინანსების გაცემა საზღვარგარეთ სწავლის მიზნით.

18-დან 32 წლამდე ასაკის საქართველოს 8 მოქალაქე სტაჟირებას გაივლის ევროპის რომელიმე ქვეყანაში და აჭარის რეგიონში მიღებული იქნება არაუმეტეს 8 უცხოელი სტაჟიორი.

7.9. სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა

სკოლისგარეშე სახელოვნებო სკოლების ხელშეწყობა;

სახელოვნებო განათლების ხარისხის ამაღლება და კულტურისა და ხელოვნების სფეროს კვალიფიციური სპეციალისტებით უზრუნველყოფა;

საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებისა და ამოქმედების ხელშეწყობა;

სახელოვნებო-საგანმანათლებლო სკოლის მოსწავლეების მხარდაჭერა სხვადასხვა საერთაშორისო კონკურსებსა და ღონისძიებებში მონაწილეობის გზით.

7.10. სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა

ბავშვთა და მოზარდთა მაქსიმალური რაოდენობის ჩართვა სპორტულ-გამაჯანსაღებელ სექციებში, მათი მეთოდური აღზრდა და დაოსტატება. ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა და მისი დამკვიდრება მოზარდ თაობაში, მასობრივი სპორტის განვითარება.

8. კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

კულტურული ცხოვრების განვითარება და მოსახლეობის უზრუნველყოფა სხვადასხვა კულტურული აქტივობებით მნიშვნელოვანია საზოგადოების განვითარების და ცნობიერების ამაღლებისათვის, რაც თავის მხრივ განაპირობებს ძლიერი და განათლებული საზოგადოების ჩამოყალიბებას. საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად „სახელმწიფო ხელს უწყობს კულტურის განვითარებას, კულტურულ ცხოვრებაში მოქალაქეთა შეუზღუდავ მონაწილეობას, კულტურული თვითმყოფლობის გამოვლინებასა და გამდიდრებას, ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა აღიარებას და საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობათა გაღრმავებას“. საქართველოს კანონი „კულტურის შესახებ“ აკისრებს სახელმწიფოს ყოველმხრივ ხელი შეუწყოს კულტურის განვითარებას, კულტურულ ცხოვრებაში მოქალაქეთა შეუზღუდავ მონაწილეობას, კულტურის მონაპოვართა ხელმისაწვდომობას, ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა საყოველთაო აღიარებას, საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობათა გაღრმავებასა და გაფართოებას, შემოქმედებით ინტეგრაციას.

აჭარის რეგიონი გამოირჩევა კულტურული რესურსების, ფესტივალებისა და სხვა კულტურული აქტივობების მრავალფეროვნებით, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებისა და ფოლკლორის უნიკალური ნიმუშებით. სამინისტრო, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, უფლებამოსილია ხელი შეუწყოს რეგიონში ერთიანი კულტურის პოლიტიკის გატარებას, კულტურის განვითარებასა და პოპულარიზაციას, კულტურის მიმართულებით საქმიანობის ბრენდირებას და საკომუნიკაციო გეგმის შექმნას, რეგიონის კულტურის პროდუქტების ერთიანი საკომუნიკაციო კონცეფციის შემუშავება, საბიუჯეტო წლის განმავლობაში განხორციელებული კულტურული პროექტების ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე მარკეტინგი. უნიკალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების, ფოლკლორის დაცვა-შენარჩუნებას და კულტურული ტურიზმის განვითარებას.

8.1. კულტურის პოპულარიზაცია და შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარების ხელშეწყობა

კულტურის ღონისძიებების ორგანიზება - საერთაშორისო, რეგიონალური და ადგილობრივი ფესტივალების, კონცერტების, გამოფენების, გასტროლების, სახელოვნებო პროექტების, თეატრალური წარმოდგენებისა და კულტურის სხვა ღონისძიებების ორგანიზებას/ორგანიზების ხელშეწყობას, კულტურის სხვადასხვა მიმართულებისა და კულტურის სფეროს მუშაკების საქმიანობის პოპულარიზაციისა და მხარდაჭერის მიზნით დიგიტალური და მედია პროექტების განხორციელება/განხორციელების ხელშეწყობას. ასევე კულტურის სფეროს ღვაწლმოსილ, დამსახურებულ მუშაკებთან შეხვედრას;

კულტურის თანამედროვე მიმართულებების განვითარების ხელშეწყობა - თავისუფალი პროექტების მხარდაჭერას; სახვითი, გამოყენებითი, მულტიმედიური ხელოვნების ხელშეწყობას.

8.2. არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და პოპულარიზაცია

არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, მისი სიცოცხლისუნარიანობის უზრუნველყოფა, მათ შორის შენარჩუნება და პოპულარიზაცია, უმთავრესად არაფორმალური განათლების მეშვეობით.

8.3. კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის რეგიონში მოღვაწე კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა; ხელოვანთა შემოქმედებითი ზრდის ხელშეწყობა; კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა კულტურის მენეჯმენტის მიმართულებით გადამზადების ხელშეწყობა, შემოქმედებითი პროცესების გააქტიურება; კულტურის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარებისა და ქართული კულტურის პოპულარიზაციის ხელშეწყობა.

8.4. კულტურის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

კულტურის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, შშმ პირებისათვის კულტურის დაწესებულებებში თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა; ახალი სახელოვნებო სკოლის მშენებლობა.

8.5. კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია

სარეაბილიტაციო-სარესტავრაციო სამუშაოების განხორციელების გზით ხორციელდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საზღვრებში არსებული კულტურული ძეგლების დაცვა და შენარჩუნება, ასევე არსებული მუზეუმების რეაბილიტაცია, პოპულარიზაცია და სამუზეუმო ქსელის გაფართოება.

8.6. მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება

სამეცნიერო-კვლევითი, საექსპოზიციო და საგანმანათლებლო საქმიანობის წარმართვა თანამედროვე მოთხოვნათა შესაბამისად;

მუზეუმებში ფართო საზოგადოების მოზიდვის ხელშეწყობა.

8.7. სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა

სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობის მიზნით აჭარის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო უზრუნველყოფს სასცენო, სამუსიკო და თეატრალური ხელოვნების სფეროში პოლიტიკის განხორციელებას, განვითარების ხელშეწყობასა და პოპულარიზაციას. ასევე სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების განვითარებას; აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მოქმედი სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების გასტროლებს, უცხოური დასების აჭარაში მიღებას და სხვა შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელებას.

8.8. ლიტერატურული ცხოვრების განვითარების ხელშეწყობა

ქართული მწერლობისა და სალიტერატურო ცხოვრების განვითარებისათვის ხელშეწყობი პირობების შექმნა.

8.9. საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა

გაზეთების ბეჭდვა-გავრცელების ხელშეწყობა.

9. სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

აჭარის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე სპორტის კომპეტენციის ფარგლებში ხორციელდება რეგიონში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა.

სპორტის განვითარება რეგიონში ნიშნავს, რომ სპორტში ჩართულ ახალგაზრდებს უზრუნველყვით კონკრეტული სპორტის სახეობის მიმართ ინტერესი, რაც ახალგაზრდების ფიზიკური ჯანმრთელობის სრულყოფას, მათ პოპულარიზაციას, როგორც საერთაშორისო, ასევე ადგილობრივ დონეზე უწყობს ხელს.

9.1. სპორტის სფეროს მართვა

სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია.

9.2. სპორტის ხელშეწყობა

ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება, სპორტული მიღწევების გაუმჯობესება და ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე წარმატებული გამოსვლა.

სპორტის სფეროში დაფინანსდება საერთაშორისო და ადგილობრივი რანგის ტურნირები, შეჯიბრებები, სასწავლო-საწვრთნო შეკრებები და ასაკობრივი საქართველოს ჩემპიონატებში აჭარის გუნდებისა და სპორტსმენების მონაწილეობა. დაჯილდოვდება წლის განმავლობაში მიღწეული შედეგების მიხედვით წარმატებული სპორტსმენები, მწვრთნელები, ფედერაციები და ჟურნალისტები.

სპორტის ცალკეულ სახეობებში მიღწეული წარმატებებისათვის სპორტსმენთა და მწვრთნელთა მატერიალური წახალისება, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წამყვან სპორტსმენთა და მწვრთნელთა ცხოვრების ეკონომიური და სოციალური პირობების გაუმჯობესება, სპორტის სახეობების მიხედვით ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა შორის კონკურენციის გაზრდა.

საპენსიო ასაკის, ოლიმპიური თამაშების, მსოფლიოს და ევროპის ჩემპიონების, პრიზიორების, სპორტის დამსახურებული მუშაკების, მოღვაწეებისა და მწვრთნელებისათვის ფინანსური დახმარება, არასაპენსიო ასაკის საქართველოს დამსახურებული მწვრთნელების ფინანსური მხარდაჭერა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გუნდური თამაშების: ხელბურთის, ფრენბურთის, წყალბურთის, ფეხბურთის, რაგბის, კალათბურთის, ინდორ ჰოკეის და ინდივიდუალური სახეობების: ბერძნულ რომაული ჭიდაობის, თავისუფალი ჭიდაობის, მშვილდოსნობის, ძიუდოს და ძალოსნობის შემდგომი პოპულარიზაცია და განვითარება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ახალგაზრდული, ჯაბუკთა და კადეტთა ნაკრები გუნდების მომზადება ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე ღირსეულად გამოსვლისათვის. აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა ოსტატობის ამაღლება.

10. ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა

ახალგაზრდობა წარმოადგენს იმ მთავარ რესურსს, რომელზეც არის დამოკიდებული ქვეყნის მომავალი, მდგრადი დემოკრატიული განვითარება და ეკონომიკური პროგრესი, აქედან გამომდინარე, ახალგაზრდობის სფეროს სახელმწიფოებრივი მხარდაჭერა და გაძლიერება, ახალგაზრდების მაქსიმალური გააქტიურება, ხელმისაწვდომი, ასაკზე და უნარებზე მორგებული სხვადასხვა სოციალურ-კულტურული და ეკონომიკური

ღონისძიებების განხორციელება, მუდმივი საჭიროებების გამოვლენა და მათზე მუშაობა, მნიშვნელოვან პრიორიტეტებს წარმოადგენს რეგიონის განვითარების სამომავლო ხედვაში.

10.1. სსიპ - ახალგაზრდობის რეგიონული ცენტრი

ახალგაზრდული სფეროს გაძლიერებისთვის ხორციელდება საზოგადოებრივ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში ახალგაზრდების ჩართულობა, მოხალისეობრივი საქმიანობის პოპულარიზაცია, ახალგაზრდების კარიერული განვითარებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით შესაბამისი პროგრამების შემუშავება, აჭარის რეგიონის ახალგაზრდების ინტელექტუალური და ფიზიკური შესაძლებლობების გამოვლენა და გაღრმავება, თავისუფალი დროის სწორად მართვისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდობის შრომითი საქმიანობის ხელშეწყობის, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და სოციალურად დაუცველი ახალგაზრდებისათვის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართვისა და გააქტიურებისათვის ხელშემწყობი პირობების შექმნა; საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებისა და კავშირების დამყარების მიზნით შესაბამისი პროგრამების შემუშავება, ახალგაზრდობის საჭიროებების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება და ანალიზი; ახალგაზრდობის სფეროში საინვესტიციო და საქველმოქმედო საქმიანობის განხორციელების ხელშეწყობა; სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებზე დაყრდნობით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ახალგაზრდობის ინტელექტუალური, პიროვნული, პროფესიული და ფიზიკური პოტენციალის გამოვლენის, ფორმირებისა და განვითარებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნა; ახალგაზრდებში პატრიოტული ღირებულებების გაღრმავება, გარემოს დაცვის, სამოქალაქო ფასეულობების პოპულარიზაცია; განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოვებული ახალგაზრდების შემოქმედებითი პოტენციალის გამოვლენისა და განვითარების ხელშეწყობა; ახალგაზრდებში აქტიური მოქალაქეობის, სოლიდარობის, ტოლერანტობისა და ეროვნული ღირებულებების პოპულარიზაცია.

10.2. არაფორმალური განათლებისა და თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტებში მცხოვრები ახალგაზრდების ჩართულობის გაზრდა და მათ შორის ეფექტური კომუნიკაციის დამყარება, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, პატრიოტული სულისკვეთების ამაღლება, ქვეყნის რეკრეაციული ლოკაციების გაცნობა/პოპულარიზაცია, არაფორმალური განათლების ხელშეწყობა, ახალგაზრდებისთვის თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა, გართობისა და დასვენებისთვის არაფორმალური გარემოს შექმნა, აქტიური ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია.

10.3. ახალგაზრდობის ცნობიერების ამაღლება და მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა

ახალგაზრდების ინტერნაციონალზიაციის ხელშეწყობა, ახალგაზრდებში მოტივაციის ამაღლება, საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება და კავშირების დამყარება ახალგაზრდული

მიმართლებით მომუშავე როგორც სამთავრობო, აგრეთვე არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, ახალგაზრდებში ცნობიერებისა და სოციალური პასუხისმგებლობის ამაღლება, მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა, კულტურული ღირებულებების გაცვლა.

10.4. კარიერული განვითარებისა და ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა

ახალგაზრდების გადამზადება, სხვადასხვა პრაქტიკული უნარ-ჩვევების განვითარება, სამუშაო გამოცდილების მიღება, მცირე სამეწარმეო ინიციატივების მხარდაჭერა, კვალიფიკაციის ამაღლება, ახალგაზრდების წახალისება და ახალგაზრდული ეკონომიკის მხარდაჭერა.

10.5. ახალგაზრდობის ინტელექტუალურ-კულტურული განვითარების მხარდაჭერა

განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოვებული ახალგაზრდების გამოვლენა, მათი საქმიანობისა და კარიერული განვითარების ხელშეწყობა, კულტურისა და ხელოვნების პროპაგანდა ახალგაზრდებში, ახალგაზრდების მასიური გააქტიურება, ფიზიკური თუ გონებრივი შესაძლებლობების გამოვლენა, გუნდური მუშაობის უნარ-ჩვევების გაღრმავება, სადისკუსიო ტექნიკის დახვეწა.

11. საარქივო ფონდის დაცულობის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა.

11.1. საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება

საარქივო მასალების სტანდარტების შესაბამისი დაცვა და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, სტანდარტების შესაბამისი დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა, არქივში დაცული დოკუმენტების საფუძველზე იურიდიულ და ფიზიკურ პირებზე მომსახურება. ისტორიულად ღირებული საარქივო დოკუმენტების გამოფენის მოწყობა. ურთიერთთანამშრომლობა საზღვარგარეთის არქივებთან და საქართველოს შესახებ არსებული დოკუმენტების შემოტანა. ისტორიის ამსახველი მასალების გამოვლენა ჟურნალისა და ბუკლეტების გამოსაცემად. სამეცნიერო კონფერენციების მოწყობა.

11.1.1. საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული არქივის შექმნა

საარქივო დოკუმენტების (ქაღალდის ფუძიანი ციფრული ვერსიის შექმნა, დასკანერებული ფაილების ტექნიკური დამუშავება, ტექნიკური რევიზია, ანოტირება, ელექტრონული ფაილების თავმოყრა სპეციალურ პროგრამაში „საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული რეესტრი“.

12. მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა

ქვეყნის მასშტაბით სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ხორციელდება მთელი რიგი სახელმწიფო და ადგილობრივი პროგრამები, რომლითაც დაცულია ადამიანების უფლება ამ სფეროში. მიუხედავად ამისა მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალურად დაუცველი კატეგორიის ადამიანებისათვის ხელმიუწვდომელი რჩება ზოგიერთი ფასიანი სამედიცინო მომსახურება, ისინი მოკლებულნი არიან საშუალებას მიიღონ დროული სამედიცინო დახმარება. უსახსრობის გამო სამედიცინო დაწესებულებებს მიმართავენ დიდი დაგვიანებით, დაავადებების გართულებული ფორმებით, რომელთა მკურნალობა უფრო დიდ ხარჯებთანაა დაკავშირებული. შედეგად იზრდება მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკები, დაავადების გართულებების ალბათობა, მცირდება მკურნალობის ეფექტურობის მაჩვენებელი, იზრდება შეზღუდული შესაძლებლობები, ლეტალობა;

სამინისტროს 2020-2023 წლების პრიორიტეტი თავისი შინაარსითა და მოცულობით ძირითადად ორიენტირებული იქნება სოციალურად დაუცველ ფენებზე და დაავადების მაღალი რისკის ჯგუფებზე, სხვადასხვა სოციალურად დაუცველი კატეგორიის ადამიანებისათვის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით, ამბულატორიულ, მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ კვლევაზე, სახსრების ენდოპროტეზირების, მოსახლეობის საზღვარგარეთ მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურების, მოქალაქეთა კარდიოქირურგიული დამატებითი სამედიცინო მომსახურების, მოზრდილი მოსახლეობის რეაბილიტაციასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი სამედიცინო დახმარების მიწოდებაზე.

ეპიდდამაბული სიტუაციის დროს გადამდებ დაავადებათა გავრცელებისაგან რისკ ჯგუფების დაცვის უზრუნველყოფა და დაავადებული მოსახლეობისათვის აუცილებელი სამედიცინო მომსახურების მიწოდება.

12.1. ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის, დასაქმების, დევნილთა და განსახლების სფეროში საქართველოს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება;

ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის დარგში პრიორიტეტულ ღონისძიებათა შემუშავება;

ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური მომსახურებისადმი ხელმისაწვდომობის გაზრდა, მომსახურების ეფექტიანობის ამაღლება და დასაქმების ხელშეწყობა;

12.2. სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება

მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური ჯგუფების, მათ შორის სოციალურად დაუცველი კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც ვერ იფარება სახელმწიფო ბიუჯეტით დაფინანსებული სამედიცინო პროგრამებით.

12.2.1. მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება

სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით.

12.2.2. გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურება

მოსახლეობის დამატებით კარდიოქირურგიულ მომსახურებაზე (სამედიცინო მომსახურება, რომელიც არ ფინანსირდება სახელმწიფო ბიუჯეტით დაფინანსებული სამედიცინო პროგრამებით) ფინანსური ხელმისაწვდომობა და საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამით დაფინანსებული კარდიოქირურგიული ოპერაციების თანაგადახდა სახელმწიფო პროგრამით დამტკიცებული ტარიფის ფარგლებში.

12.2.3. სახსრების ენდოპროთეზირება

მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური კატეგორიისათვის სახსრების ენდოპროთეზირების (გადაგვარებული ან დაზიანებული სახსრის ჩანაცვლება ხელოვნური იმპლანტით) ჩატარებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

12.2.4. ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა

სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ კვლევებზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

12.2.5. ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურება ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთათვის (დადასტურებული დიაგნოზით) დამატებით სამედიცინო მომსახურებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობა.

12.2.6. ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსება

ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის გეგმიური სტაციონარული სამედიცინო მომსახურების, თანაგადახდის სრულად დაფინანსება სახელმწიფო პროგრამით დამტკიცებული ტარიფის ფარგლებში.

12.2.7. მოზრდილი მოსახლეობის სამედიცინო რეაბილიტაცია

მოზრდილი მოსახლეობის (18 წლის ზემოთ) ნებისმიერი ორგანული სისტემის დაავადებით ან დაზიანებით განპირობებული უუნარობის ფუნქციის აღდგენა და შესაბამისად ცხოვრების ხარისხის ამაღლება.

12.2.8. მოსახლეობის საზღვარგარეთ მკურნალობის თანადაფინანსება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობის დაცვა საზღვარგარეთ მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან. ბენეფიციარებს წარმოადგენენ სხვადასხვა დაავადებების მქონე პირები, რომელთა აუცილებელი სამედიცინო მომსახურება ვერ ხერხდება საქართველოს სამკურნალო დაწესებულებებში (სპეციალისტი/ექსპერტის დასკვნის შესაბამისად) და რომლებიც ნაწილობრივ დაფინანსებულია საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და

სოციალური დაცვის სამინისტროს პროგრამით „მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებში“.

12.3. პირველადი ჯანდაცვის ხელშეწყობა

სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი, ბაზისური სამედიცინო მომსახურების მიწოდების უზრუნველყოფა

12.3.1. სოფლის სამედიცინო პერსონალის სოციალური უზრუნველყოფა

სამედიცინო პერსონალის სოფლებში დამაგრება და მათი სოციალურ-ეკონომიური პირობების გაუმჯობესება, მუნიციპალიტეტების სოფლის მოსახლეობისათვის ბაზისური, უწყვეტი სამედიცინო მომსახურების მიწოდებისათვის სოფლის ექიმებისა და ექთნების სოციალური დახმარების დანიშვნა - მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) სოფლის ექიმებისათვის - 300 ლარი, სოფლის ექთნებისათვის - 150 ლარი; ხელვაჩაურის და ქობულეთის სოფლის ექიმებისათვის - 150 ლარი, სოფლის ექთნებისათვის - 100 ლარი.

12.4. ბათუმის 170 საწოლზე გათვლილი მრავალპროფილური კლინიკური საავადმყოფოს აღჭურვა, ფუნქციონირება, რისკ ჯგუფების ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით და საკარანტინე სივრცის სამედიცინო პერსონალით უზრუნველყოფა

ახალი კორონავირუსით COVID-19 გამოწვეული საგანგებო მდგომარეობის პირობებში გარკვეული სირთულეებისა და ფორმალური სიტუაციის გათვალისწინებით პრევენციის მიზნით უმნიშვნელოვანესია რეგიონის სამედიცინო დაწესებულებების უსაფრთხო დაცვის საშუალებებით უზრუნველყოფა, შესაძლო შემთხვევების გავრცელების (ეპიდემია, პანდემია, ეპიდემიური აფეთქება) პრევენციისა და საექმო და/ან დადასტურებულ შემთხვევებზე რეაგირების მზადყოფნისათვის საჭიროა ქალაქ ბათუმის 170 საწოლზე გათვლილი მრავალპროფილური კლინიკური საავადმყოფოს სამედიცინო აპარატურით და ინვენტარით აღჭურვა, ფუნქციონირება, რომელიც მომსახურებას გაუწევს ახალი კორონავირუსით დაავადებულ, როგორც მსუბუქი, ასევე მძიმე ფორმის სარეანიმაციო პაციენტებს და უზრუნველყოფს ყველა ქირურგიული, ტრავმატოლოგიური და უროლოგიური თანხმლები და ძირითადი დაავადებების მქონე პაციენტების მკურნალობას. სასაზღვრო გამშვებ პუნქტზე მგზავრთა სკრინინგი, მოქმედი პროტოკოლის თანახმად, საქართველოს მთავრობის N358 დადგენილების თანახმად საკარანტინე სივრცეების სამედიცინო პერსონალით უზრუნველყოფა.

12.5. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა

რეგიონში ეპიდემიოლოგიურად კეთილსაიმედო გარემოს უზრუნველყოფა, მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და გაუმჯობესება გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საფრთხეებისადმი მზადყოფნისა და დროული რეაგირების გზით; ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ხელშეწყობა, მოსახლეობის ცნობიერების დონის გაზრდა და ჩართულობა;

დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და დიაგნოსტიკა, არაგადამდებ დაავადებებთან დაკავშირებული ავადობითა და უნარშეზღუდულობით გამოწვეული მართვადი ტვირთის შემცირება, სამედიცინო დიაგნოსტიკურ სერვისებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა მუნიციპალურ დონეზე.

13. მოსახლეობის სოციალური დაცვა

ქვეყანაში მოქმედებს სოციალური რეაბილიტაციისა და ბავშვზე ზრუნვის სახელმწიფო პროგრამა, რომლის მიზანია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა (მათ შორის ბავშვთა), ხანდაზმულთა, ოჯახურ მზუნველობას მოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, მიუსაფარ და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფ ბავშვთა სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და საზოგადოებაში ინტეგრაცია.

სამინისტრო გამოყოფს მოსახლეობის გარკვეულ კატეგორიებს, რომელთა სომატურ/ფსიქიკური ჯანმრთელობა და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მოითხოვს სახელმწიფოს მხრიდან დამატებით მხარდაჭრას, უზრუნველყოფს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობას, მათთვის თანაბარი შესაძლებლობების პირობების შექმნას.

სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახების უსაფრთხო საცხოვრებელი უზრუნველყოფა.

მოსახლეობის რისკჯგუფებში გადამამდებ დაავადებათა გავრცელების თავიდან აცილების ხელშეწყობა.

13.1. სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია

18 წლამდე ასაკის ბავშვთა სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაციის ღონისძიებების განხორციელება.

ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია/რეაბილიტაცია - ბავშვთა ცერებრალური დამბლის, ცენტრალური და პერიფერიული ნერვული სისტემის, კუნთების სხვადასხვა დაავადებების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

ძვალ-სახსროვანი სისტემის დეფორმაციის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია - ძვალ-სახსროვანი სისტემის სხვადასხვა დეფორმაციის მქონე ბავშვებისათვის რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

ბავშვთა ადრეული განვითარება - განვითარების დარღვევის ან ასეთი რისკის მქონე ბავშვების განვითარების სტიმულირება და სოციალური ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სოციალური ადაპტაცია - შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვების სამედიცინო მეთვალყურეობა, მათ საჭიროებებზე მორგებული სწავლება, მათი ფსიქოლოგიური დახმარება, სადღეღამისო მომსახურება კვებით, სოციალური უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბება.

აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია - აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე 2-დან 18 წლამდე ასაკის ბავშვების რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

სმენაპროთეზირებულ ბავშვთა აბილიტაცია/რეაბილიტაცია - სხვადასხვა ხარისხის სმენადაქვეითებული სმენაპროთეზირებული (კოხლეარული იმპლანტი, სმენის აპარატი) ბავშვების უზრუნველყოფა მათ საჭიროებებზე მორგებული სარეაბილიტაციო მომსახურების კურსებით.

13.2. მოსახლეობის გარკვეული სოციალური კატეგორიების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება მოსახლეობის გარკვეული ჯგუფების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება.

100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების ერთჯერადი დახმარება - 100 წელს გადაცილებული მოქალაქეებისათვის ერთჯერადი მატერიალური დახმარების (1000 ლარი) გაცემა.

ახალშობილი ტყუპების ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება - ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გაცემა იმ ოჯახებზე, სადაც დაიბადება ტყუპი - 2 ბავშვი 2000 ლარის, 3 ბავშვი - 3000 ლარის, 4 ბავშვი - 4000 ლარის ოდენობით (ტყუპისცალზე -1000 ლარი) და ა.შ.

2008 წლის რუსული აგრესიის შედეგად დაღუპულთა, დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე მეომართა და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახების დახმარება - მატერიალური დახმარება გაეწევა საომარი მოქმედებების დროს დაღუპული/დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე მეომრების ოჯახებს: დედისა და ქალთა საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით მატერიალური დახმარება გაეწევა დედებსა და მეუღლეებს თითოეულს 1000 ლარის ოდენობით. აგვისტოს თვეში ერთჯერადი მატერიალური დახმარება გაეწევა მეომრების ოჯახებს - თითოეულს 3000 ლარის ოდენობით.

მზრუნველობამოკლებულ პირთა რეინტეგრაციის ხელშეწყობა - მზრუნველობამოკლებულ (სახელმწიფო მზრუნველობის შეწყვეტის შემდეგ) პირთა მატერიალური მხარდაჭერა, დამოუკიდებელი ცხოვრებისათვის მომზადების ხელშეწყობა, საზოგადოებაში სრული რეინტეგრაცია, რისთვისაც გათვალისწინებულია თითოეულ ბენეფიციარზე 15 ლარი დღეში.

13.3. შეზღუდული შესაძლებლობების სტატუსის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა უზრუნველყოფა დამხმარე საშუალებებით

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა, მოზრდილთა და ხანდაზმულ პირთა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა გადაადგილების საშუალებებით უზრუნველყოფა - შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირებზე სავარკველ-ეტლების გაცემა, მორგება, გამოყენებასთან დაკავშირებული სარეკომენდაციო-საკონსულტაციო და ტექნიკური მომსახურების გაწევა, საგარანტიო მომსახურება

სმენადაქვეითებულ მოქალაქეთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა - სმენადაქვეითებულ პირებზე სმენის აპარატების გაცემა, მორგება, გამოყენებასთან დაკავშირებული სარეკომენდაციო-საკონსულტაციო და ტექნიკური მომსახურების გაწევა, საგარანტიო მომსახურება.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა სხვა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა - სხვადასხვა დამხმარე/მოვლის საშუალებათა საჭიროების მქონე პირთა, მათ შორის შშმ სტატუსის მქონე პირთა, ხანგრძლივად მოავადე, იძულებითი წოლითი რეჟიმის (ნევროლოგიური, ონკოლოგიური და სხვა პროფილის დაავადებები) პაციენტების მოვლისა და რეაბილიტაციის საშუალებებით უზრუნველყოფა.

13.4. მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა

დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა - სხვადასხვა პრობლემების მქონე (მარტოხელა, მიუსაფარი, ძალადობაგანცდილი) დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით, კვებით,

პირადი ჰიგიენის ნივთებით უზრუნველყოფა, მათი ფსიქოლოგიური დახმარება, სოციალური უნარ-ჩვევების სწავლება;

ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით უზრუნველყოფა-ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით, კვებით, პირადი ჰიგიენის ნივთებით უზრუნველყოფა, რეაბილიტაცია, მათი და ოჯახის წევრების ფსიქოლოგიური დახმარება.

ფსიქიკური აშლილობის მქონე შშმ პირთა საცხოვრისით უზრუნველყოფა - ფსიქიკური აშლილობის მქონე შშმ პირთა უზრუნველყოფა შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე ადამიანური რესურსებით დაკომპლექტებული საცხოვრისით, კვებით, პირადი ჰიგიენის ნივთებით, მათი ფსიქოლოგიური რეაბილიტაცია, სოციალური მხარდაჭერა და თემში ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

13.5. ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით უზრუნველყოფა

ამ ეტაპისთვის სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებული და გადაადგილებას დაქვემდებარებულ (ეკომიგრანტების) ოჯახების ერთიან ელექტრონულ მონაცემთა ბაზაში დაახლოებით 300-მდე განაცხადია განსახილველი, რომელთა დაზარალება დადასტურებულია შესაბამისი მუნიციპალიტეტების მიერ, ხოლო შესწავლასა და დაზარალების კატეგორიის მინიჭებას ითხოვს დამატებით 150-მდე ბენეფიციარი. სახელმწიფოს მიერ ასობით ეკომიგრანტ ოჯახთა დაკმაყოფილების მიუხედავად, დაზარალებულთა რაოდენობა მაინც არ მცირდება მნიშვნელოვნად, ვინაიდან სტიქიური პროცესები უკონტროლოა და ყოველი უხვი ნალექის მოსვლის დროს აქტიურდება. აღნიშნულის გამო, ამ მიმართულებით მყარი სტატისტიკა არ შეიძლება გვექონდეს. ამდენად, ეკომიგრანტ ოჯახებს ესაჭიროება ფინანსური მხარდაჭერა უსაფრთხო გარემოში ადგილმონაცვლეობისათვის. პროგრამის ბენეფიციარებს წარმოადგენენ ეკომიგრანტები, რომლებსაც შუამდგომლობს შესაბამისი თვითმმართველი ერთეულები, როგორც მათ ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახებს და რომლებიც 2010 წლის 1 იანვრიდან, შუამდგომლობის აღძვრამდე უწყვეტად რეგისტრირებულნი არიან აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე.

13.6. სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობების უზრუნველყოფა

ქალაქ ბათუმში, მეჯინისწყლის დასახლებაში ე.წ „ოცნების ქალაქი“-ს ტერიტორიაზე მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების მშენებლობა სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესების მიზნით.

13.7. ახალი კორონავირუსის შესაძლო გავრცელების პრევენციის ღონისძიებები

ვირუსის გავრცელების პრევენციის მიზნით ორგანიზება გაეწევა საკარანტინო ზონების მოწყობას.

14. დასაქმების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის უმუშევრობა ყველაზე მწვავე სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემა და აქტიური გამოწვევაა. არსებული სოციალური პრობლემების გადაჭრისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს მოსახლეობისათვის უმუშევრობასთან ბრძოლის კონცეფციის, დასაქმების სისტემისა და მექანიზმების განვითარების ხელშეწყობას. შრომის ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის აუცილებელია შესაბამისი ინფრასტრუქტურის

არსებობა, კერძოდ დასაქმების სახელმწიფო სამსახური, რომელიც წარმოადგენს არა მხოლოდ დასაქმების ხელშეწყობის ეფექტიან ინსტიტუტს (უზრუნველყოფს რა დამსაქმებელსა და სამუშაოს მაძიებელის ოპერატიულ კავშირს, ვაკანსიის შესაბამისი კადრის შერჩევასა და დამსაქმებლისათვის შეთავაზებას, არამედ ქმნის ინფორმაციულ ბაზას სამუშაოს მაძიებლისა (მათ შორის უმუშევრების) და შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესახებ, საინფორმაციო და საკონსულტაციო მომსახურების შეთავაზებით ხელს უწყობს სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიულ ორიენტაციას საკუთარი შესაძლებლობებისა და შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისად, სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიული სწავლების მხარდაჭერით უზრუნველყოფს სამუშაო ძალაზე მოთხოვნა-მიწოდებას შორის არსებული დისბალანსის შემცირებას. ეს ყოველივე დადებითად აისახება რეგიონის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების დაჩქარებაზე.

14.1. დასაქმების ხელშეწყობის უზრუნველყოფა

დასაქმების ხელშეწყობის მართვის ეფექტიანი უზრუნველყოფისათვის მნიშვნელოვანია სააგენტოს პოპულარიზაციის ხარისხის ამაღლება, რათა სააგენტოს ეფექტიანი და ხელმისაწვდომი მომსახურების ინფორმირებულობის ხარისხი გაიზარდოს და აჭარის მოსახლეობისა და დაინტერესებული მხარეების უმრავლესობა მოიცვას.

14.1.1. დასაქმების ხელშეწყობის მართვა

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში დასაქმების სისტემისა და მექანიზმების განვითარების ხელშეწყობა.

14.1.2. სააგენტოს საქმიანობის პოპულარიზაცია

სააგენტოს საქმიანობისა და სერვისების შესახებ ინფორმირებულობა სხვადასხვა აქტივობებისა და მეთოდების გამოყენებით და პერსონალური თანამშრომლობის გზით დამსაქმებელსა და სამუშაოს მაძიებელთან კომუნიკაციის გააქტიურება შრომითი კონსულტანტების მეშვეობით.

15. სოფლის მეურნეობის დარგის შემდგომი განვითარება

სოფლის მეურნეობა და მისი შემდგომი განვითარება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის პრიორიტეტული სფეროა და წარმოადგენს სოფლად დასახლებული მოსახლეობის შემოსავლების ერთ-ერთ ძირითად წყაროს. ამასთან, მისი ძირითადი ფუნქციაა რეგიონში სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ხელშეწყობა და სოფლის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, რაც დამოკიდებულია ადგილობრივი პროდუქციის წარმოების კონკურენტუნარიანობის ზრდაზე, თანამედროვე აგროტექნოლოგიების დანერგვაზე, სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე და აგრარულ სექტორში დასაქმებულების ცოდნის გაფართოვებაზე.

რეგიონის სოფლის მეურნეობის უმთავრეს სექტორებს წარმოადგენს: მეციტრუსეობა, მეხილეობა, მევენახეობა, მებოსტნეობა, მეცხოველეობა, მეფუტკრეობა, მეთევზეობა და სხვა. რეგიონში წერტილური მიწიანობასთან ერთად დაბალია სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების მაჩვენებელი, რაც განპირობებულია დაბალი აგროტექნიკური ფონით, ამორტიზირებული ნარგავებითა და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის დაბალი დონით. შესაბამისად, რომ განხორციელდეს აგროსასურსათო სექტორში პროდუქციის წარმოების ზრდა და საექსპორტო პროდუქციის

კონკურენტუნარიანობის ზრდის ხელშეწყობა, აუცილებელია სასურსათო უსაფრთხოებისათვის საჭირო ღონისძიებების დაგეგმვა, დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა, პროგრამული ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება, რაც დადებითად აისახება ფერმერებზე, აგრომეწარმეებსა და ზოგადად მოსახლეობის შემოსავლებზე.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს 2020–2023 წლების პრიორიტეტი თავისი შინაარსითა და მოცულობით ორიენტირებულია სოფლის მეურნეობის დარგის შემდგომ განვითარებაზე, იგი შემუშავებულია აქტიურ მოქალაქეთა ადგილობრივი გაერთიანებების (ა.მ.ა.გ-ი) მიერ წამოდგენილი საჭიროებების საფუძველზე და შესაბამისობაშია „აჭარის სოფლის მეურნეობის განვითარების“ და „აჭარის სოფლის განვითარების“ სტრატეგიებთან.

15.1. აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

რეგიონის აგროსამრეწველო და სასურსათო სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებაში მონაწილეობა და მის პრაქტიკულ განხორციელებაში სამინისტროს აპარატის მოქნილი, მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა;

15.2. აგროსექტორის მდგრადი განვითარება

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელი ფერმერებისა და აგრომეწარმეების საქმიანობის ეფექტურობისა და მდგრადობის ამაღლება. საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა.

15.2.1. საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა

სამეცნიერო-პრაქტიკულ რეკომენდაციებზე დაფუძნებული სოფლის მეურნეობის მაპროფილებელი დარგების განვითარება.

15.2.2. აგრარული ექსტენციის მიწოდება

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელი ფერმერებისა და აგრომეწარმეების საქმიანობის ეფექტურობისა და მდგრადობის ამაღლების მიზნით ექსტენციის სერვისის მიწოდება მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების ჩართულობით მემცენარეობის, მეცხოველეობის და სხვა დარგების მიხედვით.

15.3. სოფლის მეურნეობის განვითარება მაღალეფექტური ტექნოლოგიების დანერგვის გზით

სოფლის მეურნეობის დივერსიფიკაციის მიზნით მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების განვითარება, სასათბურე მეურნეობების განვითარების გზით რეგიონისათვის ახალი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებისა და ფუნქციის მინიჭება, მეცხოველეობის საკვები ბაზის გაუმჯობესება, სასოფლო - სამეურნეო კულტურების მავნებელ დაავადებებთან ბრძოლის ეფექტურობის ამაღლება, მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა, სოფლად მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

15.3.1. მაღალეფექტური მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მრავალწლიანი ხეხილოვანი კულტურების ბაღების გაშენების გზით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

15.3.2. სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა

ტექნოლოგიური ოპერაციების შესრულებით ხელით შრომის შემსუბუქება, მეცხოველეობის საკვები ბაზის გამტკიცება, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მავნებელ-დაავადებებთან ბრძოლის ეფექტურობის ამაღლება.

15.3.3. მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა

მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა მიერ წარმოებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ოჯახის პირობებში გადამამუშავების და შენახვის უზრუნველყოფის ხელშეწყობის გზით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა შრომის პირობების გაუმჯობესება და პროდუქტიულობის გაზრდა.

15.4. აგროსერვისის განვითარება რეგიონში

ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრი“-ს მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა, ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება.

მაღალტექნოლოგიური სადემონსტრაციო ბაღების მოწყობა, ტექნოლოგიურად აღჭურვილი სანერგე-სასათბურე და საჩითილე მეურნეობების ჩამოყალიბება, მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების განვითარება და ვეტერინარული კლინიკის ფუნქციონირება. შუახევის მუნიციპალიტეტში აგრომომსახურების ცენტრის მშენებლობის დასრულება. სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით ფერმერებზე გაწეული მომსახურება, ბოსტნეულის წარმოება, მებოსტეობისა და მესათბურეობის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით ჩითილის წარმოება.

15.4.1. ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრის ორგანიზაციული უზრუნველყოფა და მართვა

ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრი“-ს ადმინისტრაციული აპარატის მოქნილი, მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა; სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში შრომის ნაყოფიერების ამაღლება და ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრის“ ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება.

15.4.2. ჩაქვისა და გვარა ხუცუბნის სანერგე მეურნეობების განვითარება

არსებული მაღალტექნოლოგიური სადედე-სადემონსტრაციო სანერგე მეურნეობების მოვლა და უვირუსო სარგავი მასალის წარმოება.

15.4.3. მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების და ვეტერინარული კლინიკის განვითარების ხელშეწყობა

მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობებისა და ვეტერინარული კლინიკის მოწყობა, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ნერგებისა და ჩითილების წარმოება, კერძო ვეტერინარული სერვისების განვითარება.

15.4.4. მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა

თვითმართველი ქ.ბათუმის, ქობულეთის, ხელვაჩაურის, ქედის, შუახევისა და ხულოს მუნიციპალიტეტების მეფუტკრე ფერმერების აღწერა.

15.4.5. აგრო-მომსახურების განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ტერიტორიაზე მცხოვრები ფერმერების საკუთრებაში/სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სახნავ-სათესი ფართობების უსასყიდლოთ დახვნა. შუახევის მუნიციპალიტეტში მშენებარე აგრომომსახურების ცენტრის სარემონტო სამუშაოები დასრულება.

15.4.6. ბოსტნეული კულტურების წარმოება

რეგიონში ბოსტნეული კულტურების იმპორტის ჩანაცვლების მიზნით ბოსტნეული კულტურების წარმოება.

15.5. ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება

ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება, ლაბორატორიული შესაძლებლობების გაძლიერება და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევების (ტესტირების) წარმოება. „ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ“ შეთანხმების შედეგად საქართველოს მიერ სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროში ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დასაახლოებელი სამართლებრივი აქტების (რომელიც ლაბორატორიულ კვლევებს ეხება) ეტაპობრივი შესრულება.

15.6. მეციტრუსეობის განვითარების ხელშეწყობა

რეგიონის მეციტრუსე ფერმერების მხარდაჭერა და ციტრუსის გადამამუშავებელი მრეწველობის განვითარების ხელშეწყობა.

15.6.1. ციტრუსის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობა

რეგიონის მეციტრუსე ფერმერთა ხელშეწყობა სამრეწველო მანდარინის რეალიზაციის მიმართულებით და გადამამუშავებელი მრეწველობის განვითარების სტიმულირება.

15.7. მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლების ხელშეწყობა

მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლება.

15.8. სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება, სარწყავი და სადრენაჟე სისტემების რეკონსტრუქცია და რეაბილიტაცია.

15.9. სოფლად მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა

სოფლის მეურნეობის დარგების მიხედვით პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის საწარმოო პროცესებისათვის ხელშეწყობა.

15.10. ფერმერებსა და აგრომეწარმეებზე ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობისათვის ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობა.

16. გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა

ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უვნებელი (უსაფრთხო) გარემოს შენარჩუნება და გარემოს მავნე ზემოქმედებისაგან დაცვა;

ადამიანის ჯანმრთელობისა და ბუნებრივ გარემოსათვის ატმოსფერული ჰაერის უსაფრთხო მდგომარეობის მიღწევა, შენარჩუნება და გაუმჯობესება;

წყლის მავნე ზემოქმედების აცილება, წყლის ობიექტების დაცვა და წყლის რესურსების რაციონალური გამოყენება დღევანდელი და მომავალი თაობების ინტერესებისა და მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინებით;

ნარჩენების მართვის სრულყოფასთან დაკავშირებით, დაბინძურებული კერების გამოვლინება, აღრიცხვა და სათანადო რეკომენდაციების მომზადება;

თვითმყოფადი ბუნებრივი და კულტურული გარემოსა და მისი ცალკეული კომპონენტების, მათ შორის, მცენარეული საფარისა და ცხოველთა სამყაროს, ბიომრავალფეროვნების, ლანდშაფტის, ტყეში არსებული მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნება და დაცვა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საშიში (სტიქიური) გეოლოგიური პროცესების შესწავლა, საშიში გეოლოგიური მოვლენების პროგნოზირება და საინფორმაციო-საცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა.

16.1. გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა

მდგრადი გარემოს დაცვითი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება; გარემოს ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი; საშიში (სტიქიური) გეოლოგიური პროცესების შესწავლა, პროგნოზირება და საინფორმაციო-საცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა; საზოგადოების ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება, გარემოს დაცვის სფეროსთან დაკავშირებულ საკითხებზე სხვადასხვა ადგილობრივ და საერთაშორისო სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა.

16.2. გარემოსდაცვითი პროგრამა

გარემოს ხარისხობრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება.

პროგრამა მოიცავს 2 ქვეპროგრამას, რომლებიც გამოიზნულია ლოკალური გარემოსდაცვითი პრობლემების მოგვარებისათვის.

16.2.1. ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიზე ატმოსფერული ჰაერისა და წყლებზე ფაქტობრივი ზემოქმედების მონიტორინგი.

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების განსაზღვრა, მავნე ნივთიერებათა ჩაშვების მინიმუმაცია. მონიტორინგის განხორციელების შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე დროული რეაგირების მიზნით, შეგროვებული მასალების შესაბამის ორგანოებზე გადაცემა.

16.2.2. აჭარის სანაპირო ზოლის ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი

აჭარის სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთზე საბანაო წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი.

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ზღვის სანაპირო ზოლის მონიტორინგი, ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების ბაქტერიოლოგიური განსაზღვრა, მავნე ნივთიერებათა ჩაშვების მინიმუმაცია, მონიტორინგის განხორციელების შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე დროული რეაგირების მიზნით, შეგროვებული მასალების შესაბამის ორგანოებზე გადაცემა.

17. ტყის მდგრადი მართვა

ტყეში არსებული მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნება და დაცვა; ტყის მართვა ტყის რესურსების ანალიზისა და გარემოსდაცვითი რისკების გათვალისწინებით, ტყის მოვლის ეფექტური სისტემის დანერგვა; ტყის რესურსებით სარგებლობის ეფექტიანობის ამაღლება და ხარისხიანი სერვისების დანერგვა; ტყის დეგრადაციის პროცესის შეჩერება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება; ტყითსარგებლობის წესების შესახებ მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება; ახალი ფუნქციონალური დატვირთვის შესაბამისად ორგანიზაციის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზისა და ინფრასტრუქტურის განვითარება;

17.1. ტყის დაცვა და მოვლა

ტყის ბუნებრივი და ანთროპოგენული ზემოქმედებისაგან დაცვა, ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება.

17.1.1. დეგრადირებული ტყეების აღდგენა-განახლება და ტყის მავნებლების წინააღმდეგ ბრძოლა.

2020 წელს შეძენილი და ტექნოლოგიური პროცესების სრული დაცვით დასაწყობებული ფერომონების 2021 წელს დაგეგმილ მავნებლებთან ბრძოლის ღონისძიებებში გამოყენება.

17.1.2. სანიტარული ჭრა

მავნებლებით დაავადებულ ნაძვნარებში სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება;

17.2. ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები

ორგანიზაციის მიერ დებულებითა და კანონმდებლობით განსაზღვრული ფუნქციების განხორციელება.

ეფექტიანი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის უზრუნველყოფა.

17.3.1. ორგანიზაციული მართვა

სატყეო სააგენტოს ადმინისტრირება და მიმდინარე მართვა

17.3.2 სატყეო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გამართვა

სატყეო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება; საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება.

თავი VI

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება

მუხლი 13. საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით 338 474.6 ათასი ლარის ოდენობით თანდართული რედაქციით:

(ათასი ლარი)

ორგანიზაციული კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის ფაქტი	2020 წლის გეგმა
1	2	3	4	5
	სულ ჯამი	344 398,9	325 967,3	338 474,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3 351,0	3 330,0	3 334,0
	ხარჯები	180 766,3	242 270,0	247 238,1
	შრომის ანაზღაურება	36 042,9	35 929,5	38 781,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	89 949,4	81 531,0	88 540,6
	ფინანსური აქტივების ზრდა	72 367,6	0,0	0,0
	ვალდებულებების კლება	1 315,6	2 166,2	2 695,9
01 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	4 802,2	5 165,0	5 116,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	117,0	117,0	117,0
	ხარჯები	4 755,6	4 994,3	5 076,8
	შრომის ანაზღაურება	3 319,8	3 382,3	3 433,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	46,5	170,7	40,0
01 01	საკანონმდებლო საქმიანობა	4 802,2	5 165,0	5 116,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	117,0	117,0	117,0
	ხარჯები	4 755,6	4 994,3	5 076,8
	შრომის ანაზღაურება	3 319,8	3 382,3	3 433,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	46,5	170,7	40,0
02 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია	636,6	649,0	3 021,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	21,0	21,0	4 632,0
	ხარჯები	636,6	649,0	3 016,0
	შრომის ანაზღაურება	582,5	581,7	2 130,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	5,0
02 01	საარჩევნო სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება	636,6	649,0	701,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	21,0	21,0	21,0
	ხარჯები	636,6	649,0	701,0
	შრომის ანაზღაურება	582,5	581,7	631,2
02 02	არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა	0,0	0,0	2 320,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	0,0	4 611,0
	ხარჯები	0,0	0,0	2 315,0
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	1 498,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	5,0
03 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა და მთავრობასთან არსებული ორგანიზაციები	72 031,7	3 123,3	3 000,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	470,0	68,0	68,0
	ხარჯები	30 626,0	3 097,5	2 980,2
	შრომის ანაზღაურება	7 645,0	1 801,0	1 778,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	41 405,7	25,8	20,0
03 01	მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა	2 819,2	3 123,3	3 000,2

	მომუშავეთა რიცხოვნობა	72,0	68,0	68,0
	ხარჯები	2 811,9	3 097,5	2 980,2
	შრომის ანაზღაურება	1 749,7	1 801,0	1 778,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7,3	25,8	20,0
03 02	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო	4 554,1	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	213,0	0,0	0,0
	ხარჯები	4 206,4	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	2 736,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	347,6	0,0	0,0
03 02 01	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა	1 158,2	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	45,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 158,2	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	884,3	0,0	0,0
03 02 02	გარემოსდაცვითი პროგრამა	54,3	0,0	0,0
	ხარჯები	54,3	0,0	0,0
03 02 02 01	ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	20,2	0,0	0,0
	ხარჯები	20,2	0,0	0,0
03 02 02 02	აჭარის სანაპირო ზოლის ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	34,1	0,0	0,0
	ხარჯები	34,1	0,0	0,0
03 02 04	ტყის დაცვა და მოვლა	212,4	0,0	0,0
	ხარჯები	123,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	88,5	0,0	0,0
03 02 04 01	დეგრადირებული ტყეების აღდგენა-განახლება და ტყის მავნებლების წინააღმდეგ ბრძოლა	212,4	0,0	0,0
	ხარჯები	123,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	88,5	0,0	0,0
03 02 06	საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	4,0	0,0	0,0
	ხარჯები	4,0	0,0	0,0
03 02 06 01	სატყეო სექტორში ცნობიერების ამაღლება	4,0	0,0	0,0
	ხარჯები	4,0	0,0	0,0
03 02 07	ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები	3 125,2	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	168,0	0,0	0,0
	ხარჯები	2 866,1	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	1 852,5	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	259,1	0,0	0,0
03 02 07 01	ორგანიზაციული მართვა	2 612,7	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	168,0	0,0	0,0
	ხარჯები	2 382,7	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	1 852,5	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	230,0	0,0	0,0
03 02 07 02	სატყეო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გამართვა	512,5	0,0	0,0
	ხარჯები	483,4	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	29,1	0,0	0,0
03 03	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი	9 029,2	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	46,0	0,0	0,0
	ხარჯები	8 542,2	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	824,0	0,0	0,0

	არაფინანსური აქტივების ზრდა	487,0	0,0	0,0
03 03 01	ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა	1 326,8	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	33,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 007,5	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	596,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	319,3	0,0	0,0
03 03 01 01	ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის მართვა	930,5	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	33,0	0,0	0,0
	ხარჯები	831,2	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	596,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	99,3	0,0	0,0
03 03 01 02	დარგის საჭიროებებისა და განვითარების პოტენციალის კვლევა და სტატისტიკის წარმოება	87,8	0,0	0,0
	ხარჯები	87,8	0,0	0,0
03 03 01 03	კერძო და საჯარო სექტორთან თანამშრომლობით აჭარაში ტურიზმის მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა	3,8	0,0	0,0
	ხარჯები	3,8	0,0	0,0
03 03 01 04	დეპარტამენტის ორგანიზაციული განვითარება	304,7	0,0	0,0
	ხარჯები	84,7	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	220,0	0,0	0,0
03 03 02	აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე	6 277,3	0,0	0,0
	ხარჯები	6 277,3	0,0	0,0
03 03 02 01	რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი საერთაშორისო ბაზრებზე	5 819,8	0,0	0,0
	ხარჯები	5 819,8	0,0	0,0
03 03 02 02	რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიგნით	457,5	0,0	0,0
	ხარჯები	457,5	0,0	0,0
03 03 03	ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება	1 425,2	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	13,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 257,5	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	228,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	167,7	0,0	0,0
03 03 03 01	სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა	642,6	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	13,0	0,0	0,0
	ხარჯები	618,8	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	228,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	23,8	0,0	0,0
03 03 03 02	ადამიანური რესურსების განვითარება და ტურიზმის შესახებ ცნობიერების ამაღლება	294,1	0,0	0,0
	ხარჯები	279,1	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	15,0	0,0	0,0
03 03 03 03	ტურიზმის დარგში მომსახურების საუკეთესო პრაქტიკის დამკვიდრების ხელშეწყობა	20,4	0,0	0,0
	ხარჯები	15,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,5	0,0	0,0
03 03 03 04	ტურისტული პროდუქტების განვითარება და დივერსიფიკაცია	468,0	0,0	0,0

	ხარჯები	343,6	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	124,4	0,0	0,0
03 04	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საარქივო სამმართველო	2 242,6	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 888,6	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	1 394,3	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	353,9	0,0	0,0
03 04 01	საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება	2 242,6	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 888,6	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	1 394,3	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	353,9	0,0	0,0
03 04 01 01	საარქივო სამმართველოს მართვა და მომსახურების მიწოდება	1 710,1	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 691,1	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	1 394,3	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	19,0	0,0	0,0
03 04 01 02	საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული არქივის შექმნა	340,8	0,0	0,0
	ხარჯები	197,6	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	143,3	0,0	0,0
03 04 01 03	საარქივო საცავების რეაბილიტაცია	191,7	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	191,7	0,0	0,0
03 06	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვის დეპარტამენტი	53 386,7	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	59,0	0,0	0,0
	ხარჯები	13 176,7	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	940,2	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	40 209,9	0,0	0,0
03 06 01	საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვა	1 167,4	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	59,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 159,4	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	940,2	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,0	0,0	0,0
03 06 02	საგზაო და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა	52 219,3	0,0	0,0
	ხარჯები	12 017,3	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	40 201,9	0,0	0,0
03 06 02 01	გზების რეაბილიტაცია	30 967,8	0,0	0,0
	ხარჯები	80,5	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	30 887,3	0,0	0,0
03 06 02 02	ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	6 887,7	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	6 887,7	0,0	0,0
03 06 02 03	სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია	990,3	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	990,3	0,0	0,0
03 06 02 04	საგზაო ტექნიკის შეძენა	344,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	344,9	0,0	0,0
03 06 02 05	საგზაო და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა	13 028,6	0,0	0,0

	ხარჯები	11 936,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 091,7	0,0	0,0
04 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	43 113,4	90 790,4	109 361,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	197,0	269,0	269,0
	ხარჯები	9 565,0	25 219,4	37 910,9
	შრომის ანაზღაურება	3 506,0	5 238,8	5 419,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	33 548,4	65 571,0	71 450,3
04 01	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	33 993,4	19 076,4	25 130,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	86,0	86,0	86,0
	ხარჯები	3 949,5	3 464,4	3 340,5
	შრომის ანაზღაურება	2 049,4	2 028,2	2 101,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	30 043,9	15 611,9	21 790,2
04 01 01	ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	4 067,6	3 408,5	2 924,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	86,0	86,0	86,0
	ხარჯები	3 043,6	2 896,3	2 814,3
	შრომის ანაზღაურება	2 049,4	2 028,2	2 101,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 024,0	512,3	109,9
04 01 02	რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა	716,5	343,1	264,2
	ხარჯები	676,3	343,1	264,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	40,2	0,0	0,0
04 01 02 01	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ქონების მართვა	365,3	128,0	257,1
	ხარჯები	365,3	128,0	257,1
04 01 02 02	რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის პრომოუშენი	188,2	215,1	7,1
	ხარჯები	148,0	215,1	7,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	40,2	0,0	0,0
04 01 02 04	ეკონომიკური ობსერვატორია	163,0	0,0	0,0
	ხარჯები	163,0	0,0	0,0
04 01 03	ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა	792,2	2 694,8	902,3
	ხარჯები	115,2	121,6	172,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	677,0	2 573,2	730,3
04 01 03 02	სივრცითი მოწყობის, დასახლებათა დაგეგმვისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	119,9	136,0	172,0
	ხარჯები	115,2	121,6	172,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,7	14,4	0,0
04 01 03 03	აჭარის ტერიტორიაზე არსებული მთის კურორტებისა და სარეკრეაციო ადგილების განვითარება	0,0	283,2	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	283,2	0,0
04 01 03 04	ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	672,3	2 275,6	730,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	672,3	2 275,6	730,3
04 01 04	სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფის პროგრამა	0,0	0,0	16 000,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	16 000,0
04 01 05	მცირე და საშუალო ტურისტული ბიზნესის მხარდაჭერის პროგრამა	114,4	48,1	30,0
	ხარჯები	114,4	48,1	30,0

04 01 06	საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	28 302,8	12 526,5	4 950,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	28 302,8	12 526,5	4 950,0
04 01 06 01	აჭარის მაღალმთიანი რეგიონის გაზიფიცირება	18 964,8	12 526,5	4 950,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	18 964,8	12 526,5	4 950,0
04 01 06 02	საგზაო და სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	9 338,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9 338,0	0,0	0,0
04 01 07	ეკონომიკური ობსერვატორია	0,0	55,3	60,0
	ხარჯები	0,0	55,3	60,0
04 02	სახაზინო მომსახურება	200,7	210,4	207,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	9,0	9,0	9,0
	ხარჯები	200,7	210,4	207,8
	შრომის ანაზღაურება	181,3	188,9	190,8
04 03	რეკრეაციული ადგილების მოვლა-შენახვა	8 060,4	6 602,2	5 548,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	38,0	37,0	37,0
	ხარჯები	4 559,5	4 665,1	4 509,5
	შრომის ანაზღაურება	696,6	667,0	684,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3 500,9	1 937,1	1 038,5
04 03 01	ბათუმის ბულვარის მართვა	803,9	777,2	797,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	38,0	37,0	37,0
	ხარჯები	802,3	774,8	797,0
	შრომის ანაზღაურება	696,6	667,0	684,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,6	2,4	0,0
04 03 02	ბათუმის ბულვარის ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვისა და განვითარების ხელშეწყობა	7 256,5	5 824,9	4 751,0
	ხარჯები	3 757,3	3 890,2	3 712,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3 499,3	1 934,7	1 038,5
04 04	საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა	218,6	240,3	245,4
	ხარჯები	218,6	240,3	245,4
04 05	დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა	71,8	70,3	69,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,0	3,0	3,0
	ხარჯები	71,8	70,3	69,8
	შრომის ანაზღაურება	61,2	61,2	61,2
04 06	საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა	248,4	271,5	262,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16,0	16,0	16,0
	ხარჯები	248,3	271,5	262,9
	შრომის ანაზღაურება	217,6	239,2	240,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,1	0,0	0,0
04 08	საწარმოთა მართვა	0,0	88,7	182,7
	ხარჯები	0,0	88,7	182,7
04 11	ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა	320,1	319,3	344,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	20,0	20,0	20,0
	ხარჯები	316,6	319,3	317,7
	შრომის ანაზღაურება	300,0	300,0	300,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,5	0,0	27,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	25,0	0,0	0,0
04 13	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი	0,0	8 586,9	20 409,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	46,0	46,0
	ხარჯები	0,0	8 224,5	20 083,6
	შრომის ანაზღაურება	0,0	858,7	895,2

	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	362,4	325,5
04 13 01	ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა	0,0	1 155,1	993,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	33,0	33,0
	ხარჯები	0,0	1 050,3	936,1
	შრომის ანაზღაურება	0,0	646,8	667,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	104,8	57,0
04 13 01 01	ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის მართვა	0,0	969,5	960,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	33,0	33,0
	ხარჯები	0,0	964,7	903,1
	შრომის ანაზღაურება	0,0	646,8	667,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	4,8	57,0
04 13 01 02	დარგის საჭიროებებისა და განვითარების პოტენციალის კვლევა და სტატისტიკის წარმოება	0,0	82,9	33,0
	ხარჯები	0,0	82,9	33,0
04 13 01 04	დეპარტამენტის ორგანიზაციული განვითარება	0,0	102,7	0,0
	ხარჯები	0,0	2,7	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	100,0	0,0
04 13 02	აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე	0,0	5 333,9	769,8
	ხარჯები	0,0	5 333,9	769,8
04 13 02 01	რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი საერთაშორისო ბაზარებზე	0,0	4 810,1	406,3
	ხარჯები	0,0	4 810,1	406,3
04 13 02 02	რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიგნით	0,0	523,8	360,6
	ხარჯები	0,0	523,8	360,6
04 13 02 03	რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციისათვის საჭირო მასალების დამზადება	0,0	0,0	2,9
	ხარჯები	0,0	0,0	2,9
04 13 03	ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება	0,0	2 097,9	1 346,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	13,0	13,0
	ხარჯები	0,0	1 840,3	1 077,7
	შრომის ანაზღაურება	0,0	211,9	228,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	257,6	268,5
04 13 03 01	სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა	0,0	750,1	720,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	13,0	13,0
	ხარჯები	0,0	739,4	708,8
	შრომის ანაზღაურება	0,0	211,9	228,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	10,7	11,7
04 13 03 02	ადამიანური რესურსების განვითარება და ტურიზმის შესახებ ცნობიერების ამაღლება	0,0	190,8	0,0
	ხარჯები	0,0	190,8	0,0
04 13 03 03	ტურიზმის დარგში მომსახურების საუკეთესო პრაქტიკის დამკვიდრების ხელშეწყობა	0,0	46,8	0,0
	ხარჯები	0,0	46,8	0,0
04 13 03 04	ტურისტული პროდუქტების განვითარება და დივერსიფიკაცია	0,0	1 110,2	419,0
	ხარჯები	0,0	863,3	167,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	246,9	252,0

04 13 03 05	ტურიზმის დარგში სერვისის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	0,0	206,7
	ხარჯები	0,0	0,0	201,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	4,8
04 13 04	ახალი კორონავირუსის შესაძლო გავრცელების პრევენციის ღონისძიებები	0,00	0,00	17 300,0
	ხარჯები	0,00	0,00	17 300,0
04 14	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საავტომობილო გზების დეპარტამენტი	0,0	55 324,5	56 960,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	52,0	52,0
	ხარჯები	0,0	7 665,0	8 690,9
	შრომის ანაზღაურება	0,0	895,5	946,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	47 659,5	48 269,1
04 14 01	საავტომობილო გზების მართვა	0,0	1 218,1	1 187,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	52,0	52,0
	ხარჯები	0,0	1 210,1	1 184,0
	შრომის ანაზღაურება	0,0	895,5	946,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	8,0	3,1
04 14 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა	0,0	54 106,4	55 772,9
	ხარჯები	0,0	6 454,9	7 506,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	47 651,5	48 266,0
04 14 02 01	გზების რეაბილიტაცია	0,0	30 389,9	28 426,3
	ხარჯები	0,00	358,2	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	30 031,8	28 426,3
04 14 02 02	ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	0,0	8 198,7	9 202,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	8 198,7	9 202,9
04 14 02 04	საგზაო ტექნიკის შეძენა	0,0	657,6	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	657,6	0,0
04 14 02 05	საგზაო ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა	0,0	14 860,2	18 143,6
	ხარჯები	0,0	6 096,7	7 506,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	8 763,5	10 636,8
05 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო	48 995,2	51 544,7	48 980,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	2 308,0	2 417,0	2 416,0
	ხარჯები	39 848,9	39 742,4	36 953,5
	შრომის ანაზღაურება	16 364,0	17 860,5	18 618,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9 146,3	11 802,3	12 026,8
05 01	განათლების მართვა, კულტურისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	1 830,1	2 046,2	2 053,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	53,0	67,0	67,0
	ხარჯები	1 817,3	1 861,2	2 042,6
	შრომის ანაზღაურება	1 255,1	1 217,7	1 484,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	12,8	184,9	10,4
05 02	განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება	933,6	1 010,4	1 019,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	42,0	42,0	42,0
	ხარჯები	929,5	948,0	1 019,9
	შრომის ანაზღაურება	650,3	660,9	676,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,1	62,3	0,0
05 02 01	ბათუმის რესურსცენტრი	147,9	150,3	161,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	146,7	147,8	161,7

	შრომის ანაზღაურება	105,6	112,8	112,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,2	2,4	0,0
05 02 02	ქობულეთის რესურსცენტრი	154,6	214,1	169,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	154,6	159,8	169,1
	შრომის ანაზღაურება	112,8	112,8	112,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	54,3	0,0
05 02 03	ხელვაჩაურის რესურსცენტრი	152,0	161,7	169,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	152,0	161,7	169,9
	შრომის ანაზღაურება	112,8	112,8	112,8
05 02 04	ქედის რესურსცენტრი	156,8	160,3	170,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	156,8	158,9	170,7
	შრომის ანაზღაურება	112,8	112,8	112,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,00	1,3	0,0
05 02 05	შუახევის რესურსცენტრი	167,3	165,3	173,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	167,3	161,0	173,5
	შრომის ანაზღაურება	112,8	105,3	112,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,00	4,3	0,0
05 02 06	ხულოს რესურსცენტრი	155,0	158,7	175,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	152,1	158,7	175,0
	შრომის ანაზღაურება	93,5	104,4	112,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,0	0,0	0,0
05 03	საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	6 950,4	8 036,0	11 981,9
	ხარჯები	137,6	303,7	2 294,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	6 812,8	7 732,3	9 687,2
05 03 01	საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	6 671,9	7 543,0	9 435,9
	ხარჯები	13,8	31,4	37,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	6 658,1	7 511,6	9 398,6
05 03 03	საჯარო სკოლების მატერიალური ბაზის გაუმჯობესება	278,6	492,9	446,0
	ხარჯები	123,8	272,3	157,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	154,7	220,7	288,6
05 03 07	საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	0,0	0,0	2 100,0
	ხარჯები	0,0	0,0	2 100,0
05 04	განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა	1 925,4	2 151,7	0,0
	ხარჯები	1 925,4	2 151,7	0,0
05 04 01	ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისთვის	317,3	319,0	0,0
	ხარჯები	317,3	319,0	0,0
05 04 03	სტუდენტთა დახმარება	962,2	950,4	0,0
	ხარჯები	962,2	950,4	0,0
05 04 04	უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა	155,7	208,7	0,0
	ხარჯები	155,7	208,7	0,0
05 04 06	სწავლა საზღვარგარეთ	490,2	673,6	0,0
	ხარჯები	490,2	673,6	0,0
05 05	განათლების ხარისხის გაუმჯობესება	241,7	392,3	0,0

	ხარჯები	241,7	392,3	0,0
05 05 02	კონკურსები და ოლიმპიადები	241,7	392,3	0,0
	ხარჯები	241,7	392,3	0,0
05 06	აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	7 914,8	3 795,3	2 958,9
	ხარჯები	7 914,8	3 795,3	2 958,9
05 06 01	სსიპ -ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	4 374,2	1 964,7	1 089,3
	ხარჯები	4 374,2	1 964,7	1 089,3
05 06 02	სსიპ - სასწავლო უნივერსიტეტი-ბათუმის სახელმწიფო საზღვაო აკადემია	1 292,2	899,6	800,0
	ხარჯები	1 292,2	899,6	800,0
05 06 03	სსიპ - ბათუმის ხელოვნების სასწავლო უნივერსიტეტი	2 248,3	844,9	849,6
	ხარჯები	2 248,3	844,9	849,6
05 06 04	ა(ა)იპ - საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ტბელ აბუსერისძის სახელობის სასწავლო უნივერსიტეტი	0,0	86,2	220,0
	ხარჯები	0,0	86,2	220,0
05 07	საჯარო სკოლების საპანსიონო მომსახურების, გაძლიერებული (უცხო ენები და ფიზიკა-მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა	944,0	927,1	908,4
	ხარჯები	938,9	927,1	908,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5,1	0,0	0,0
05 07 01	საპანსიონო მომსახურების მქონე საჯარო სკოლების ხელშეწყობა	688,7	666,8	646,2
	ხარჯები	686,1	666,8	646,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,6	0,0	0,0
05 07 02	გაძლიერებული (უცხო ენები და ფიზიკა-მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა	255,3	260,3	262,2
	ხარჯები	252,8	260,3	262,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,5	0,0	0,0
05 08	ზოგადი და პროფესიული განათლება	0,0	0,0	523,0
	ხარჯები	0,0	0,0	523,0
05 08 01	ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისათვის	0,0	0,0	288,0
	ხარჯები	0,0	0,0	288,0
05 08 02	კონკურსები და ოლიმპიადები	0,0	0,0	235,0
	ხარჯები	0,0	0,0	235,0
05 09	უწყვეტი განათლება	647,1	748,8	600,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	143,0	143,0	143,0
	ხარჯები	631,2	728,5	600,7
	შრომის ანაზღაურება	432,1	499,2	407,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	15,8	20,3	0,0
05 10	უმაღლესი განათლება	0,0	0,0	2 026,0
	ხარჯები	0,0	0,0	2 026,0
05 10 01	სტუდენტთა დახმარება	0,0	0,0	1 000,0
	ხარჯები	0,0	0,0	1 000,0
05 10 02	უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა	0,0	0,0	150,0
	ხარჯები	0,0	0,0	150,0
05 10 03	ტექნიკური და საბუნებისმეტყველო მიმართულებების ხელშეწყობა	0,0	0,0	6,0

	ხარჯები	0,0	0,0	6,0
05 10 04	სწავლა საზღვარგარეთ	0,0	0,0	870,0
	ხარჯები	0,0	0,0	870,0
05 11	სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა	4 564,4	4 701,7	4 735,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	853,0	852,0	854,0
	ხარჯები	4 517,6	4 576,9	4 630,1
	შრომის ანაზღაურება	4 034,5	4 031,3	4 197,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	46,8	124,8	104,9
05 11 01	ა(ა)იპ "მელიტონ ბალანჩივაძის სახელობის ხელოვნების სკოლა"	1 268,0	1 299,1	1 322,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	252,0	251,0	252,0
	ხარჯები	1 268,0	1 264,9	1 322,1
	შრომის ანაზღაურება	1 198,1	1 197,2	1 248,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	34,2	0,0
05 11 02	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის სამუსიკო სკოლა"	1 230,6	1 311,1	1 250,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	227,0	227,0	228,0
	ხარჯები	1 223,5	1 253,7	1 250,9
	შრომის ანაზღაურება	1 080,8	1 080,6	1 131,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7,1	57,4	0,0
05 11 03	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის რევაზ ლალიძის სახელობის სამუსიკო სკოლა"	800,6	807,4	812,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	153,0	153,0	153,0
	ხარჯები	795,1	799,9	812,3
	შრომის ანაზღაურება	732,5	732,6	763,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5,5	7,6	0,0
05 11 04	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის ვახტანგ ჭაბუკიანის სახელობის კლასიკური ბალეტის სკოლა"	292,2	293,5	304,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52,0	52,0	52,0
	ხარჯები	292,2	293,5	304,2
	შრომის ანაზღაურება	253,5	251,6	262,1
05 11 05	ა(ა)იპ "აჭარის ხალხური ხელოვნების სკოლა"	338,3	361,5	355,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	60,0	60,0	60,0
	ხარჯები	338,3	349,2	345,7
	შრომის ანაზღაურება	289,7	288,1	298,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	12,3	10,0
05 11 06	ა(ა)იპ "ნიკოლოზ კანდელაკის სახელობის სამხატვრო სკოლა"	329,0	322,0	420,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	56,0	56,0	56,0
	ხარჯები	309,7	322,0	325,7
	შრომის ანაზღაურება	278,4	278,4	285,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	19,3	0,0	94,9
05 11 07	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლე"	305,8	307,0	269,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	53,0	53,0	53,0
	ხარჯები	290,8	293,7	269,2
	შრომის ანაზღაურება	201,6	202,9	208,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	15,0	13,4	0,0
05 12	სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა	1 368,2	1 407,3	1 357,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	206,0	206,0	206,0
	ხარჯები	1 319,9	1 357,6	1 357,2
	შრომის ანაზღაურება	1 060,5	1 060,4	1 087,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	48,4	49,7	0,0

05 12 01	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის სასპორტო სკოლა"	1 159,6	1 132,2	1 138,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	184,0	184,0	184,0
	ხარჯები	1 111,2	1 132,2	1 138,5
	შრომის ანაზღაურება	894,2	894,1	918,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	48,4	0,0	0,0
05 12 02	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის საჩოგბურთო კომპლექსი"	208,7	275,1	218,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	22,0	22,0	22,0
	ხარჯები	208,7	225,4	218,7
	შრომის ანაზღაურება	166,3	166,3	168,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,00	49,7	0,0
05 14	კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	15 546,4	18 723,1	14 749,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	984,0	987,0	984,0
	ხარჯები	13 924,6	15 607,4	12 731,8
	შრომის ანაზღაურება	8 368,0	8 609,5	8 660,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 621,8	3 115,8	2 018,0
05 14 01	კულტურის პოპულარიზაცია და შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარების ხელშეწყობა	855,6	628,4	708,4
	ხარჯები	855,6	628,4	708,4
05 14 01 01	კულტურის ღონისძიებების ორგანიზება	347,5	309,4	638,4
	ხარჯები	347,5	309,4	638,4
05 14 01 02	კულტურის თანამედროვე მიმართულებების განვითარების ხელშეწყობა	281,4	158,3	70,0
	ხარჯები	281,4	158,3	70,0
05 14 01 03	აჭარაში კინოხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა	170,8	160,3	0,0
	ხარჯები	170,8	160,3	0,0
05 14 01 05	შემოქმედებითი ინკუბატორის მხარდაჭერა	55,8	0,4	0,0
	ხარჯები	55,8	0,4	0,0
05 14 02	კულტურის ორგანიზაციების ინსტიტუციური განვითარების ხელშეწყობა	171,5	325,9	0,0
	ხარჯები	171,5	325,9	0,0
05 14 02 02	სამუზეუმო საქმიანობის განვითარების ხელშეწყობა	82,4	20,5	0,0
	ხარჯები	82,4	20,5	0,0
05 14 02 03	თეატრალური ფესტივალის ორგანიზების მხარდაჭერა	89,1	305,4	0,0
	ხარჯები	89,1	305,4	0,0
05 14 03	არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და პოპულარიზაცია	253,8	213,9	96,6
	ხარჯები	253,8	213,9	96,6
05 14 08	კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა	205,4	145,3	92,0
	ხარჯები	205,4	145,3	92,0
05 14 09	კულტურული ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	202,7	420,6	0,0
	ხარჯები	202,7	420,6	0,0
05 14 10	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია	1 406,7	2 573,8	2 598,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	47,0	52,0	52,0
	ხარჯები	814,6	1 003,8	915,6
	შრომის ანაზღაურება	571,2	700,8	739,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	592,2	1 570,1	1 683,0
05 14 10 01	კულტურული მემკვიდრეობის მართვა	689,6	811,1	860,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	47,0	52,0	52,0
	ხარჯები	689,6	811,1	860,6

	შრომის ანაზღაურება	571,2	700,8	739,8
05 14 10 02	კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება და განვითარება	717,1	1 762,7	1 738,0
	ხარჯები	124,9	192,7	55,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	592,2	1 570,1	1 683,0
05 14 11	მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება	1 890,5	1 776,4	1 709,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	141,0	140,0	141,0
	ხარჯები	1 639,6	1 697,5	1 709,8
	შრომის ანაზღაურება	1 125,7	1 149,2	1 157,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	250,8	78,9	0,0
05 14 11 01	სსიპ "აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი"	278,3	0,0	0,0
	ხარჯები	278,3	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	223,0	0,0	0,0
05 14 11 02	სსიპ "ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი"	228,6	0,0	0,0
	ხარჯები	224,8	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	136,4	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,8	0,0	0,0
05 14 11 03	სსიპ "აჭარის ხელოვნების მუზეუმი"	86,9	0,0	0,0
	ხარჯები	86,9	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	70,7	0,0	0,0
05 14 11 04	ა(ა)იპ "თანამედროვე ხელოვნების სივრცე"	118,7	119,5	117,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8,0	8,0	9,0
	ხარჯები	118,7	119,5	117,8
	შრომის ანაზღაურება	58,3	58,2	64,3
05 14 11 05	სსიპ "აჭარის მუზეუმი"	1 178,0	1 656,8	1 592,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	133,0	132,0	132,0
	ხარჯები	931,0	1 577,9	1 592,0
	შრომის ანაზღაურება	637,4	1 091,0	1 092,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	247,1	78,9	0,0
05 14 12	სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა	10 391,5	12 213,0	9 120,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	784,0	783,0	779,0
	ხარჯები	9 660,9	11 038,3	9 085,7
	შრომის ანაზღაურება	6 583,9	6 672,4	6 676,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	730,7	1 174,8	35,0
05 14 12 01	სსიპ "ბათუმის თოჯინებისა და მოზარდ მაყურებელთა პროფესიული სახელმწიფო თეატრი"	1 105,0	722,4	630,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	70,0	70,0	68,0
	ხარჯები	655,1	716,6	630,9
	შრომის ანაზღაურება	549,9	550,7	550,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	450,0	5,8	0,0
05 14 12 02	სსიპ "აჭარის მელიტონ კუხიანიძის სახელობის სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო აკადემიური ანსამბლი „არსიანი“"	1 423,0	1 474,9	1 357,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	128,0	127,0	127,0
	ხარჯები	1 423,0	1 467,6	1 322,6
	შრომის ანაზღაურება	1 079,5	1 080,4	1 080,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	7,3	35,0
05 14 12 03	სსიპ "ბათუმის სახელმწიფო მუსიკალური ცენტრი"	4 131,3	5 175,2	3 509,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	322,0	322,0	320,0
	ხარჯები	3 928,1	4 081,0	3 509,6
	შრომის ანაზღაურება	2 575,4	2 575,4	2 579,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	203,2	1 094,2	0,0

05 14 12 04	სსიპ "ბათუმის ილია ჭავჭავაძის სახელობის სახელმწიფო პროფესიული დრამატული თეატრი"	1 994,3	3 095,4	2 192,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	155,0	155,0	155,0
	ხარჯები	1 992,3	3 031,5	2 192,1
	შრომის ანაზღაურება	1 348,7	1 434,4	1 434,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,0	63,9	0,0
05 14 12 05	სსიპ "აჭარის სახელმწიფო ვოკალური ანსამბლი ბათუმი"	904,6	933,5	734,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	29,0	29,0	29,0
	ხარჯები	850,2	930,0	734,4
	შრომის ანაზღაურება	467,5	467,5	467,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	54,4	3,5	0,0
05 14 12 06	სსიპ "აჭარის ხალხური ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი ხორუმი"	833,3	811,7	696,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80,0	80,0	80,0
	ხარჯები	812,3	811,7	696,1
	შრომის ანაზღაურება	562,9	564,0	564,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	21,1	0,0	0,0
05 14 14	ლიტერატურული ცხოვრების განვითარების ხელშეწყობა	120,6	133,9	123,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	12,0	12,0	12,0
	ხარჯები	120,6	133,9	123,7
	შრომის ანაზღაურება	87,2	87,1	87,2
05 14 15	კულტურის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	48,1	292,0	300,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	48,1	292,0	300,0
05 15	სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	4 278,6	4 061,7	2 309,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16,0	15,0	15,0
	ხარჯები	3 700,0	4 061,7	2 309,2
	შრომის ანაზღაურება	325,8	302,1	302,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	578,6	0,0	0,0
05 15 01	სპორტის სფეროს მართვა	443,1	415,0	424,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16,0	15,0	15,0
	ხარჯები	436,0	415,0	424,2
	შრომის ანაზღაურება	325,8	302,1	302,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7,1	0,0	0,0
05 15 02	სპორტის ხელშეწყობა	3 497,4	3 640,1	1 885,0
	ხარჯები	2 925,9	3 640,1	1 885,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	571,5	0,0	0,0
05 15 02 01	სპორტული ღონისძიებები	1 342,9	2 057,4	769,0
	ხარჯები	1 342,9	2 057,4	769,0
05 15 02 02	აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა მიერ მიღწეული განსაკუთრებული წარმატებების წასახალისებლად ერთჯერადი ფულადი ჯილდოები	452,5	619,7	120,8
	ხარჯები	452,5	619,7	120,8
05 15 02 03	სათამაშო და ინდივიდუალურ სახეობათა განვითარების ხელშეწყობა	773,2	806,8	806,5
	ხარჯები	773,2	806,8	806,5
05 15 02 06	მწვრთნელთა, მსაჯთა და სპორტსმენთა სოციალური მხარდაჭერა და წახალისება	151,7	156,1	188,8
	ხარჯები	151,7	156,1	188,8
05 15 02 09	სპორტული ინვენტარის შეძენა	777,1	0,0	0,0

	ხარჯები	205,6	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	571,5	0,0	0,0
05 15 03	ახალგაზრდულ საქმეთა სფეროს ხელშეწყობა	338,1	6,6	0,0
	ხარჯები	338,1	6,6	0,0
05 16	2018 წლის მსოფლიო საჭადრაკო ოლიმპიადის მხარდაჭერა	1 850,4	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	11,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 850,4	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	237,6	0,0	0,0
05 16 01	ა(ა)იპ 2018 წლის მსოფლიო საჭადრაკო ოლიმპიადის საორგანიზაციო კომიტეტი	270,1	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	11,0	0,0	0,0
	ხარჯები	270,1	0,0	0,0
	შრომის ანაზღაურება	237,6	0,0	0,0
05 16 02	2018 წლის მსოფლიო საჭადრაკო ოლიმპიადის მზადების ხელშეწყობა	1 580,3	0,0	0,0
	ხარჯები	1 580,3	0,0	0,0
05 17	საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება	0,0	2 195,1	2 033,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	80,0	80,0
	ხარჯები	0,0	1 941,3	1 972,9
	შრომის ანაზღაურება	0,0	1 395,8	1 435,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	253,8	60,3
05 17 01	საარქივო სამმართველოს მართვა და მომსახურების მიწოდება	0,0	1 796,8	1 799,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	80,0	80,0
	ხარჯები	0,0	1 710,7	1 739,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	1 395,8	1 435,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	86,0	60,3
05 17 02	საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული არქივის შექმნა	0,0	250,0	233,3
	ხარჯები	0,0	230,6	233,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	19,4	0,0
05 17 03	საარქივო საცავების რეაბილიტაცია	0,0	148,4	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	148,4	0,0
05 18	ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	1 348,1	1 724,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	25,0	25,0
	ხარჯები	0,0	1 089,8	1 578,3
	შრომის ანაზღაურება	0,0	83,4	365,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	258,3	146,0
05 18 01	სსიპ - ახალგაზრდობის რეგიონული ცენტრი	0,0	415,3	903,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	25,0	25,0
	ხარჯები	0,0	288,0	757,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	83,4	365,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	127,3	146,0
05 18 02	არაფორმალური განათლებისა და თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა	0,0	445,0	330,9
	ხარჯები	0,0	346,0	330,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	99,0	0,0
05 18 02 01	ლაშქრობა და ბანაკები	0,0	123,1	144,3
	ხარჯები	0,0	123,1	144,3
05 18 02 02	გართობა და შემეცნება	0,0	321,8	186,6
	ხარჯები	0,0	222,8	186,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	99,0	0,0

05 18 03	ახალგაზრდობის ცნობიერების ამაღლება და მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა	0,0	112,2	210,3
	ხარჯები	0,0	112,2	210,3
05 18 03 01	კონფერენციები და ფორუმები	0,0	95,3	49,6
	ხარჯები	0,0	95,3	49,6
05 18 03 02	მოხალისეობა	0,0	17,0	160,7
	ხარჯები	0,0	17,0	160,7
05 18 04	კარიერული განვითარებისა და ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა	0,0	145,5	116,5
	ხარჯები	0,0	145,5	116,5
05 18 04 01	კარიერული განვითარების ხელშეწყობა	0,0	121,3	59,5
	ხარჯები	0,0	121,3	59,5
05 18 04 02	ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა	0,0	24,2	57,0
	ხარჯები	0,0	24,2	57,0
05 18 05	ახალგაზრდობის ინტელექტუალურ-კულტურული განვითარების მხარდაჭერა	0,0	177,6	163,1
	ხარჯები	0,0	177,6	163,1
05 18 05 01	ინტელექტუალური თამაშები	0,0	161,0	144,2
	ხარჯები	0,0	161,0	144,2
05 18 05 02	კულტურა და ხელოვნება	0,0	16,7	18,9
	ხარჯები	0,0	16,7	18,9
05 18 06	სტრატეგიული დაგეგმარებისა და ეფექტური კომუნიკაციის ხელშეწყობა	0,0	52,5	0,0
	ხარჯები	0,0	20,5	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,00	32,0	0,0
05 18 06 01	YRC-ახალგაზრდობის რეგიონალური ცენტრი	0,0	32,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,00	32,0	0,0
05 18 06 02	ახალგაზრდობის საჭიროებების კვლევა	0,0	20,5	0,0
	ხარჯები	0,0	20,5	0,0
06 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	16 972,8	22 003,0	26 837,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	125,0	125,0	127,0
	ხარჯები	16 754,7	21 946,3	24 820,2
	შრომის ანაზღაურება	2 326,6	2 314,9	2 393,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	218,0	56,7	2 017,5
06 01	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	1 855,8	1 992,5	1 942,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	58,0	58,0	58,0
	ხარჯები	1 847,8	1 939,5	1 935,7
	შრომის ანაზღაურება	1 460,5	1 443,3	1 465,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,0	53,0	6,8
06 02	სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება	6 965,2	9 633,1	9 304,0
	ხარჯები	6 965,2	9 633,1	9 304,0
06 02 01	მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება	1 149,9	2 803,6	3 000,0
	ხარჯები	1 149,9	2 803,6	3 000,0
06 02 03	სახსრების ენდოპროთეზირება	489,1	447,4	450,0
	ხარჯები	489,1	447,4	450,0
06 02 04	ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა	800,0	879,5	700,0
	ხარჯები	800,0	879,5	700,0

06 02 05	მოსახლეობის საზღვაგარეთ მკურნალობის თანადაფინანსება	296,5	348,8	500,0
	ხარჯები	296,5	348,8	500,0
06 02 06	ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურება	2 099,9	2 640,0	2 462,0
	ხარჯები	2 099,9	2 640,0	2 462,0
06 02 07	გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურება	1 280,4	1 330,0	1 192,0
	ხარჯები	1 280,4	1 330,0	1 192,0
06 02 09	ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსება	249,9	385,0	400,0
	ხარჯები	249,9	385,0	400,0
06 02 10	მოზრდილი მოსახლეობის სამედიცინო რეაბილიტაცია	599,4	793,0	600,0
	ხარჯები	599,4	793,0	600,0
06 02 12	ბავშვებში ტყვიის ტოქსიური ზემოქმედების მართვის ხელშეწყობა	0,0	5,9	0,0
	ხარჯები	0,0	5,9	0,0
06 03	პირველადი ჯანდაცვის ხელშეწყობა	621,5	426,5	429,6
	ხარჯები	425,5	426,5	429,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	196,0	0,0	0,0
06 03 04	სოფლად პირველადი ჯანდაცვის განვითარებაზე ხელშეწყობა	196,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	196,0	0,0	0,0
06 03 06	სოფლის სამედიცინო პერსონალის სოციალური უზრუნველყოფა	425,5	426,5	429,6
	ხარჯები	425,5	426,5	429,6
06 04	საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა	1 063,6	1 182,7	1 188,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	43,0	43,0	45,0
	ხარჯები	1 054,1	1 181,5	1 187,6
	შრომის ანაზღაურება	544,2	572,0	621,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9,5	1,2	1,1
06 04 01	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მართვა და მომსახურების მიწოდება	685,2	752,9	841,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	43,0	43,0	45,0
	ხარჯები	675,7	751,7	840,7
	შრომის ანაზღაურება	544,2	572,0	621,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9,5	1,2	1,1
06 04 02	დაავადებათა პრევენცია და პროფილაქტიკა	378,4	429,7	346,9
	ხარჯები	378,4	429,7	346,9
06 05	სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია	1 370,1	1 992,4	2 726,9
	ხარჯები	1 370,1	1 992,4	2 726,9
06 05 01	ძვალ-სახსროვანი სისტემის დეფორმაციის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია	0,0	0,0	106,8
	ხარჯები	0,0	0,0	106,8
06 05 02	სქოლიოზით დაავადებულ ბავშვთა რეაბილიტაცია	89,7	132,3	0,0
	ხარჯები	89,7	132,3	0,0
06 05 03	შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სოციალური ადაპტაცია	21,6	20,3	13,5
	ხარჯები	21,6	20,3	13,5
06 05 04	ბავშვთა ადრეული განვითარება	322,5	480,4	522,9
	ხარჯები	322,5	480,4	522,9
06 05 05	აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია	75,0	131,6	180,0

	ხარჯები	75,0	131,6	180,0
06 05 06	ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია /რეაბილიტაცია	861,3	1 219,9	1 897,5
	ხარჯები	861,3	1 219,9	1 897,5
06 05 07	მენჯ-ბარძაყის სახსრის დისპლაზიისა და თანდაყოლილი ამოვარდნილობის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია	0,0	4,8	0,0
	ხარჯები	0,0	4,8	0,0
06 05 08	სმენაპროთეზირებულ ბავშვთა აბილიტაცია/რეაბილიტაცია	0,0	3,1	6,2
	ხარჯები	0,0	3,1	6,2
06 06	მოსახლეობის გარკვეული სოციალური კატეგორიების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	481,9	1 688,7	380,9
	ხარჯები	481,9	1 688,7	380,9
06 06 01	100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების ერთჯერადი დახმარება	36,0	36,0	66,0
	ხარჯები	36,0	36,0	66,0
06 06 02	ახალშობილი ტყუპების ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	142,0	167,0	150,0
	ხარჯები	142,0	167,0	150,0
06 06 03	2008 წლის რუსული აგრესიის შედეგად და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ მეომართა ოჯახების დახმარება	21,0	23,0	0,0
	ხარჯები	21,0	23,0	0,0
06 06 04	ერთჯერადი სოციალური დახმარება	213,9	1 387,7	0,0
	ხარჯები	213,9	1 387,7	0,0
06 06 05	2008 წლის რუსული აგრესიის დროს დაღუპულ, დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ მეომართა ოჯახების დახმარება	69,0	75,0	0,0
	ხარჯები	69,0	75,0	0,0
06 06 06	2008 წლის რუსული აგრესიის შედეგად დაღუპულთა, დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე მეომართა და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახების დახმარება	0,0	0,0	110,0
	ხარჯები	0,0	0,0	110,0
06 06 07	მზრუნველობამოკლებულ პირთა რეინტეგრაციის ხელშეწყობა	0,0	0,0	54,9
	ხარჯები	0,0	0,0	54,9
06 07	შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა უზრუნველყოფა დამხმარე საშუალებებით	338,0	827,9	814,5
	ხარჯები	338,0	827,9	814,5
06 07 01	სმენადაქვეითებულ მოქალაქეთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა	120,0	166,1	154,8
	ხარჯები	120,0	166,1	154,8
06 07 02	შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა გადაადგილების საშუალებებით უზრუნველყოფა	122,3	197,7	156,6
	ხარჯები	122,3	197,7	156,6
06 07 04	შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა სხვა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა	95,6	464,1	503,1

	ხარჯები	95,6	464,1	503,1
06 09	ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებელი უზრუნველყოფა	2 995,7	2 993,1	2 300,0
	ხარჯები	2 995,7	2 993,1	2 300,0
06 10	დასაქმების ხელშეწყობის უზრუნველყოფა	697,8	649,1	459,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24,0	24,0	24,0
	ხარჯები	693,3	646,6	458,1
	შრომის ანაზღაურება	322,0	299,6	306,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,5	2,5	1,4
06 10 01	დასაქმების ხელშეწყობის მართვა	408,8	394,3	414,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24,0	24,0	24,0
	ხარჯები	404,2	391,9	412,7
	შრომის ანაზღაურება	322,0	299,6	306,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,5	2,5	1,4
06 10 04	სააგენტოს საქმიანობის პოპულარიზაცია	48,7	56,7	45,4
	ხარჯები	48,7	56,7	45,4
06 10 05	კვალიფიკაციის ამაღლება არაფორმალური განათლების გზით	76,6	34,4	0,0
	ხარჯები	76,6	34,4	0,0
06 10 06	შპმ პირთა პროფესიული გადამზადებისა და დასაქმების ხელშეწყობა	18,0	18,0	0,0
	ხარჯები	18,0	18,0	0,0
06 10 07	დასაქმების ხელშეწყობა პროფესიული მომზადება/გადამზადების გზით	118,9	117,6	0,0
	ხარჯები	118,9	117,6	0,0
06 10 08	სტუდენტთა დასაქმების ხელშეწყობა	26,9	28,1	0,0
	ხარჯები	26,9	28,1	0,0
06 11	ქალაქ ბათუმის 170 საწოლზე გათვლილი მრავალპროფილური კლინიკური საგადმყოფოს აღჭურვა, ფუნქციონირება, რისკ ჯგუფების ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით და საკარანტინე სივრცის სამედიცინო პერსონალით უზრუნველყოფა	0,00	0,00	6 082,5
	ხარჯები	0,00	0,00	4 074,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,00	0,00	2 008,2
06 12	მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა	583,2	616,9	1 208,6
	ხარჯები	583,2	616,9	1 208,6
06 12 01	მარტოხელა დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა	132,7	0,0	0,0
	ხარჯები	132,7	0,0	0,0
06 12 02	ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით უზრუნველყოფა	450,6	452,1	457,5
	ხარჯები	450,6	452,1	457,5
06 12 03	დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა	0,0	164,8	186,7
	ხარჯები	0,0	164,8	186,7
06 12 04	ფსიქიკური აშლილობის მქონე შპმ პირთა საცხოვრისით უზრუნველყოფა	0,0	0,0	564,5
	ხარჯები	0,0	0,0	564,5
07 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	12 037,6	13 876,9	15 704,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	113,0	313,0	316,0
	ხარჯები	6 453,2	9 972,2	12 723,7
	შრომის ანაზღაურება	2 299,0	4 750,2	5 008,2

	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5 584,4	3 904,6	2 981,0
07 01	აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	1 636,6	1 912,1	2 345,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	53,0	77,0	77,0
	ხარჯები	1 625,3	1 895,6	2 340,2
	შრომის ანაზღაურება	1 290,1	1 489,8	1 836,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,3	16,5	5,5
07 05	აგროსექტორის მდგრადი განვითარება	107,9	189,3	227,0
	ხარჯები	107,9	189,3	227,0
07 05 02	აგროსექტორის განვითარების საჭიროებათა კვლევები და სტრატეგია	107,9	0,0	0,0
	ხარჯები	107,9	0,0	0,0
07 05 04	საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა	0,0	27,2	99,0
	ხარჯები	0,0	27,2	99,0
07 05 05	ადგილობრივი პროდუქციის პოპულარიზაცია, საექსპორტო და საინვესტიციო პოტენციალის ზრდა	0,0	85,3	0,0
	ხარჯები	0,0	85,3	0,0
07 05 06	აგრარული ექსტენციის მიწოდება	0,0	76,8	128,0
	ხარჯები	0,0	76,8	128,0
07 06	სოფლის მეურნეობის განვითარება მაღალეფექტური ტექნოლოგიების დანერგვის გზით	6 295,5	3 083,1	1 526,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	23,0	0,0	0,0
	ხარჯები	1 710,2	705,5	592,6
	შრომის ანაზღაურება	380,2	166,5	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4 585,4	2 377,6	1 234,0
07 06 01	აგროპროექტების შემუშავება, მართვა და განხორციელება	559,4	261,9	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	23,0	0,0	0,0
	ხარჯები	482,4	237,1	0,0
	შრომის ანაზღაურება	380,2	166,5	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	77,0	24,8	0,0
07 06 02	ადგილობრივად წარმოებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის რეალიზაციის ხელშეწყობა	639,5	82,8	0,0
	ხარჯები	0,9	21,5	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	638,6	61,3	0,0
07 06 03	სასათბურე მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა	752,7	208,0	0,0
	ხარჯები	110,2	2,6	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	642,5	205,4	0,0
07 06 04	მაღალეფექტური ერთწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების განვითარების ხელშეწყობა	824,6	0,0	0,0
	ხარჯები	824,6	0,0	0,0
07 06 05	მაღალეფექტური მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების განვითარების ხელშეწყობა	212,1	0,0	0,0
	ხარჯები	212,1	0,0	0,0
07 06 06	რძის წარმოება-რეალიზაციის ხელშეწყობა	123,1	0,0	0,0
	ხარჯები	44,6	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	78,5	0,0	0,0
07 06 07	სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	3 123,7	625,9	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3 123,7	625,9	0,0

07 06 08	ვენახის ფართობებისათვის რკინა-ბეტონის საყრდენი ბოძებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	35,4	0,0	0,0
	ხარჯები	35,4	0,0	0,0
07 06 10	მეჩაიეობის განვითარების ხელშეწყობა	25,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	25,0	0,0	0,0
07 06 11	მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა	0,0	51,8	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	51,8	0,0
07 06 12	ადგილობრივად წარმოებული სასოფლო სამეურნეო პროდუქციის რეალიზაციის ხელშეწყობა	0,0	322,7	0,0
	ხარჯები	0,0	51,7	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	271,1	0,0
07 06 13	სასათბურე მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	342,6	0,0
	ხარჯები	0,0	28,1	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	314,5	0,0
07 06 14	მაღალეფექტური მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების განვითარების ხელშეწყობა	0,0	381,2	618,8
	ხარჯები	0,0	326,7	618,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	54,5	0,0
07 06 15	სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	0,0	695,6	1 165,0
	ხარჯები	0,0	5,8	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	689,8	1 165,0
07 06 16	ვენახის ფართობებისათვის რკინა - ბეტონის საყრდენი ბოძებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	0,0	14,8	0,0
	ხარჯები	0,0	14,8	0,0
07 06 17	მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა	0,0	95,9	142,8
	ხარჯები	0,0	17,3	73,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	78,6	69,0
07 07	აგროსერვისის განვითარება რეგიონში	2 196,5	1 655,8	2 761,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16,0	16,0	19,0
	ხარჯები	1 208,8	1 305,1	1 961,7
	შრომის ანაზღაურება	282,3	269,2	334,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	987,7	350,7	799,4
07 07 01	ა(ა)იპ აგროსერვისის ცენტრის ორგანიზაციული უზრუნველყოფა და მართვა	410,5	410,8	462,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16,0	16,0	19,0
	ხარჯები	405,9	405,1	461,2
	შრომის ანაზღაურება	282,3	269,2	334,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,5	5,7	1,5
07 07 04	სოფლის მეურნეობის პროდუქციის პოპულარიზაციის მიზნით მარკეტინგული ღონისძიებების ორგანიზება	66,9	0,0	0,0
	ხარჯები	66,9	0,0	0,0
07 07 07	ჩაქვისა და გვარა ხუცუბნის სანერგე მეურნეობების განვითარება	812,0	672,9	832,0
	ხარჯები	615,6	591,4	656,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	196,4	81,5	175,4
07 07 08	მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების და ვეტერინარული კლინიკის განვითარების ხელშეწყობა	804,0	378,2	563,1

	ხარჯები	27,6	114,7	258,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	776,4	263,5	304,4
07 07 09	ახალი აგრარული პროექტებისა და ტექნოლოგიების დემონსტრირება	24,2	0,0	0,0
	ხარჯები	13,9	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	10,4	0,0	0,0
07 07 10	ადგილობრივი წარმოების პროდუქტების პოპულარიზაციის ღონისძიებები	78,9	0,0	0,0
	ხარჯები	78,9	0,0	0,0
07 07 11	მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	193,9	23,9
	ხარჯები	0,0	193,9	23,9
07 07 12	ბოსტნეული კულტურების წარმოება	0,0	0,0	341,7
	ხარჯები	0,0	0,0	152,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	189,7
07 07 13	აგრო-მომსახურების განვითარების ხელშეწყობა	0,0	0,0	537,7
	ხარჯები	0,0	0,0	409,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	128,4
07 08	ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება	396,3	369,8	328,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	21,0	8,0	8,0
	ხარჯები	396,3	173,6	308,7
	შრომის ანაზღაურება	346,3	153,6	153,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	196,2	20,0
07 09	მეცენტრის განვითარების ხელშეწყობა	966,0	1 149,4	900,0
	ხარჯები	966,0	1 149,4	900,0
07 09 01	ციტრუსის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობა	966,0	1 149,4	900,0
	ხარჯები	966,0	1 149,4	900,0
07 10	აგრარული ექსტენციისა და პრაქტიკული სერვისების მიწოდება	315,8	0,0	0,0
	ხარჯები	315,8	0,0	0,0
07 10 01	აგრარული ექსტენციის მიწოდება	298,8	0,0	0,0
	ხარჯები	298,8	0,0	0,0
07 10 02	საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა	17,0	0,0	0,0
	ხარჯები	17,0	0,0	0,0
07 11	მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლების ხელშეწყობა	123,0	140,2	151,2
	ხარჯები	123,0	140,2	151,2
07 12	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო	0,0	4 701,9	4 853,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	212,0	212,0
	ხარჯები	0,0	4 413,6	4 353,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	2 671,1	2 583,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	288,3	0,0
07 12 01	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა	0,0	1 147,8	1 162,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	44,0	44,0
	ხარჯები	0,0	1 143,1	1 162,1
	შრომის ანაზღაურება	0,0	864,1	871,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	4,8	0,0
07 12 02	გარემოსდაცვითი პროგრამა	0,0	54,6	54,6
	ხარჯები	0,0	54,6	54,6
07 12 02 01	ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	0,0	20,2	20,2

	ხარჯები	0,0	20,2	20,2
07 12 02 02	აჭარის სანაპირო ზოლის ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	0,0	34,4	34,4
	ხარჯები	0,0	34,4	34,4
07 12 03	ტყის დაცვა და მოვლა	0,0	215,8	465,1
	ხარჯები	0,0	215,8	465,1
07 12 03 01	დეგრადირებული ტყეების აღდგენა-განახლება და ტყის მავნებლების წინააღმდეგ ბრძოლა	0,0	215,8	105,1
	ხარჯები	0,0	215,8	105,1
07 12 03 02	სანიტარული ჭრა	0,0	0,0	360,0
	ხარჯები	0,0	0,0	360,0
07 12 04	საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	0,0	4,0	0,0
	ხარჯები	0,0	4,0	0,0
07 12 04 01	სატყეო სექტორში ცნობიერების ამაღლება	0,0	4,0	0,0
	ხარჯები	0,0	4,0	0,0
07 12 05	ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები	0,0	3 279,6	3 171,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	168,0	168,0
	ხარჯები	0,0	2 996,1	3 171,7
	შრომის ანაზღაურება	0,0	1 807,0	1 812,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	283,6	0,0
07 12 05 01	ორგანიზაციული მართვა	0,0	2 599,7	2 465,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	168,0	168,0
	ხარჯები	0,0	2 349,7	2 465,5
	შრომის ანაზღაურება	0,0	1 807,0	1 812,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	250,0	0,0
07 12 05 02	სატყეო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გამართვა	0,0	679,9	706,3
	ხარჯები	0,0	646,4	706,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	33,6	0,0
07 13	სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია	0,0	675,3	912,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	675,3	912,3
07 14	სოფლად მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	0,0	1 198,6
	ხარჯები	0,0	0,0	1 188,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	9,8
07 15	ფერმერებსა და აგრომეწარმეებზე ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	0,0	0,0	100,0
	ხარჯები	0,0	0,0	100,0
09 00	საერთო დანიშნულების რესპუბლიკური გადასახდელები	145 809,6	138 815,0	126 452,7
	ხარჯები	72 126,4	136 648,8	123 756,8
	ფინანსური აქტივების ზრდა	72 367,6	0,0	0,0
	ვალდებულებების კლება	1 315,6	2 166,2	2 595,9
09 01	ადგილობრივ თვითმმართველ ერთეულებზე გადასაცემი კაპიტალური ფინანსური დახმარება	62 480,7	57 823,7	62 700,0
	ხარჯები	62 480,7	57 823,7	62 700,0
09 01 01	ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი	35 532,3	29 329,9	36 300,0
	ხარჯები	35 532,3	29 329,9	36 300,0
09 01 02	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	14 383,7	14 929,1	13 650,0
	ხარჯები	14 383,7	14 929,1	13 650,0
09 01 03	ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	2 699,8	2 268,4	2 050,0
	ხარჯები	2 699,8	2 268,4	2 050,0
09 01 04	ქედის მუნიციპალიტეტი	3 939,2	3 773,7	3 600,0
	ხარჯები	3 939,2	3 773,7	3 600,0
09 01 05	შუახევის მუნიციპალიტეტი	2 987,5	4 784,1	4 100,0

	ხარჯები	2 987,5	4 784,1	4 100,0
09 01 06	ხულოს მუნიციპალიტეტი	2 938,3	2 738,4	3 000,0
	ხარჯები	2 938,3	2 738,4	3 000,0
09 02	ადგილობრივ თვითმმართველ ერთეულებზე გადასაცემი სპეციალური ფინანსური დახმარება	6 239,0	13 515,5	11 200,0
	ხარჯები	6 239,0	13 515,5	11 200,0
09 02 01	ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი	1 498,1	5 201,5	8 000,0
	ხარჯები	1 498,1	5 201,5	8 000,0
09 02 02	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	4 260,9	3 598,1	3 200,0
	ხარჯები	4 260,9	3 598,1	3 200,0
09 02 03	ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	60,0	994,1	0,0
	ხარჯები	60,0	994,1	0,0
09 02 04	ქედის მუნიციპალიტეტი	66,2	872,6	0,0
	ხარჯები	66,2	872,6	0,0
09 02 05	შუახევის მუნიციპალიტეტი	0,00	1 488,7	0,0
	ხარჯები	0,00	1 488,7	0,0
09 02 06	ხულოს მუნიციპალიტეტი	353,7	1 360,5	0,0
	ხარჯები	353,7	1 360,5	0,0
09 03	სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით დაფუძნებული კერძო სამართლის იურიდიული პირების დაფინანსება	72 367,6	63 312,2	32 480,2
	ხარჯები	0,0	63 312,2	32 480,2
	ფინანსური აქტივების ზრდა	72 367,6	0,0	0,0
09 03 01	შპს აჭარის პროექტების მართვის კომპანია	72 300,0	62 481,2	27 199,9
	ხარჯები	0,0	62 481,2	27 199,9
	ფინანსური აქტივების ზრდა	72 300,0	0,0	0,0
09 03 02	შ.პ.ს. „აჭარის ნარჩენების მართვის კომპანია“	0,0	493,3	2 770,6
	ხარჯები	0,0	493,3	2 770,6
09 03 04	სს"აჭარის წყლის ალიანსი"	67,6	337,6	2 509,7
	ხარჯები	0,0	337,6	2 509,7
	ფინანსური აქტივების ზრდა	67,6	0,0	0,0
09 04	საწევროები საერთაშორისო ორგანიზაციებში	10,9	13,9	26,0
	ხარჯები	10,9	13,9	26,0
09 05	სარეზერვო ფონდი	0,0	0,0	6 300,0
	ხარჯები	0,0	0,0	6 300,0
09 06	სესხების მომსახურების ხარჯები	327,2	1 877,8	1 072,0
	ხარჯები	327,2	1 877,8	1 072,0
09 06 01	გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკიდან (KFW) მიღებული სესხის მომსახურების ხარჯები	281,1	1 828,7	1 021,2
	ხარჯები	281,1	1 828,7	1 021,2
09 06 02	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის მომსახურების ხარჯები	46,1	49,1	50,8
	ხარჯები	46,1	49,1	50,8
09 07	უცხოეთიდან მიღებული დაფინანსების წყაროებით განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტები და ამ პროექტების თანადაფინანსების ხარჯები	0,0	0,0	557,4
	ხარჯები	0,0	0,0	557,4
09 07 04	მდგრადი სოფლის მეურნეობა აჭარაში	0,0	0,0	557,4
	ხარჯები	0,0	0,0	557,4
09 08	უცხოეთიდან მიღებული სესხების დაბრუნება	1 315,6	2 166,2	2 695,9
	ვალდებულებების კლება	1 315,6	2 166,2	2 695,9

09 08 01	კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციისათვის (KfW) მიღებული სესხის დაბრუნება	1 308,0	1 432,4	1 522,4
	ვალდებულებების კლება	1 308,0	1 432,4	1 522,4
09 08 02	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის დაბრუნება	7,5	733,8	1 173,5
	ვალდებულებების კლება	7,5	733,8	1 173,5
09 09	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემლების ფინანსური უზრუნველყოფა	0,0	0,0	48,0
	ხარჯები	0,0	0,0	48,0
09 11	ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებულ მუნიციპალიტეტებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი	0,0	0,0	6 280,3
	ხარჯები	0,0	0,0	6 280,3
09 12	ინფრასტრუქტურული პროექტების განვითარებისათვის საჭირო ქონების გამოსყიდვის სანაცვლოდ კომპენსაციების გაცემა	650,3	105,7	3 092,9
	ხარჯები	650,3	105,7	3 092,9
09 13	საქართველოში ჭადრაკის განვითარების სახელმწიფო პროგრამის შესაბამისად სსიპ - საქართველოს სახელმწიფო უზრუნველყოფის სააგენტოსათვის გადასაცემი გრანტი	2 418,3	0,0	0,0
	ხარჯები	2 418,3	0,0	0,0

2. მე-14-მე-15 მუხლები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხლი 14. საწევროები საერთაშორისო ორგანიზაციებში

განისაზღვროს საერთაშორისო ორგანიზაციებში საწევროები 26.0 ათასი ლარის ოდენობით, საწევროების გადახდა ხორციელდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის აპარატის მეშვეობით.

მუხლი 15. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფონდები

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სარეზერვო ფონდი 6300.0 ათასი ლარის ოდენობით, რომელსაც განკარგავს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე.
2. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებულ მუნიციპალიტეტებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი 6280.3 ათასი ლარის ოდენობით, მისი განკარგვა განხორციელდეს საქართველოსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობის შესაბამისად.“.

3. მე-18-მე-19 მუხლები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხლი 18. გრანტები

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებზე გადასაცემი ფინანსური დახმარება 73900.0 ათასი ლარის ოდენობით. თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებთან ანგარიშსწორებას, მათზე გადასაცემი გრანტის ფარგლებში ახორციელდეს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

2. თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებზე გამოყოფილი კაპიტალური ფინანსური დახმარების ფარგლებში კაპიტალური პროექტების ჩამონათვალს ამტკიცებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა.

მუხლი 19. სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფინანსება

განისაზღვროს სახელმწიფო უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებათა საბიუჯეტო ასიგნება 2958.9 ათასი ლარის ოდენობით. აღნიშნული დაწესებულებების დაფინანსება ხორციელდება უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების წერილობითი მოთხოვნით, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ შესაბამის სახელმწიფო უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებასა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს შორის გაფორმებული თანადაფინანსების ხელშეკრულების საფუძველზე.“.

4. „23-ე მუხლის პირველი პუნქტით დამტკიცებული დანართი ჩამოყალიბდეს თანდართული რედაქციით.“.

5. კანონს დაემატოს შემდეგი შინაარსის 24¹ მუხლი:

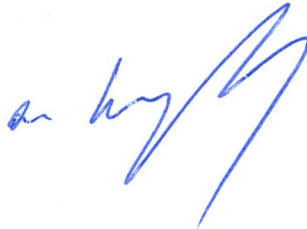
„მუხლი 24¹. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემლების ფინანსური უზრუნველყოფა

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემლები 48.0 ათასი ლარის ოდენობით.

2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემლების გაცემის წესი განისაზღვრება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის სამართლებრივი აქტით.“.

მუხლი 2. ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის
მთავრობის თავმჯდომარე

თორნიკე რიჟვაძე

ბათუმი,
2020 წლის 8 აგვისტო
№132-უ.ს.რ.ს.